Urbana sigurnost

Hruškar, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:158:527719

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-26**

Repository / Repozitorij:

Faculty of Education and Rehabilitation Sciences - Digital Repository

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Diplomski rad

Urbana sigurnost

Ime i prezime studentice:

Petra Hruškar

Zagreb, rujan, 2014.

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Diplomski rad

Urbana sigurnost

Ime i prezime studentice: Ime i prezime mentorice:

Petra Hruškar prof.dr.sc. Irma Kovčo Vukadin

Zagreb, rujan, 2014.

Izjava o autorstvu rada

Potvrđujem da sam osobno napisala rad Urbana sigurnost i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima jasno su označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime: Petra Hruškar

Mjesto i datum: Zagreb, 12. rujna 2014.

Sadržaj

1. Uvod 1

2. Koncept urbane sigurnosti 2

3. Povijest i teorije 5

3.1. CPTED – prevencija kriminaliteta kroz uređenje okoliša 5

3.2. Teorija obranjivog prostora 8

3. 3. Situacijska prevencija kriminaliteta 10

4. Sastavnice koncepta urbane sigurnosti 14

4.1. Pojam grada 14

4.2. Uloga policije 15

4.3. Uloga lokalne uprave 16

4.4. Uloga građana 18

4.5. Pravni temelji – dokumenti 19

4. 5. 1. Europska urbana deklaracija 19

4. 5. 2. Manifest Aubervilliers & Saint-Denis 21

5. Koncept urbane sigurnosti u praksi 22

5. 1. Primjeri europskih država 22

5. 2. Smjernice za projekte 24

5. 2. 1. SARA model 24

5. 2. 2. Europski Beccaria standardi 26

5. 2. 3. „Pet I“ pristup 27

6. Prikaz provedenog istraživanja 28

6. 1. Ciljevi, problemi, hipoteze 28

6. 1. 1. Ciljevi 28

6. 1. 2. Problemi 28

6. 1. 3. Hipoteze 28

6.2. Metoda istraživanja 29

6. 2. 1. Uzorak ispitanika 29

6. 2. 2. Instrumentarij 30

6. 2. 3. Način provođenja istraživanja 32

7. Rezultati 34

7. 1. Deskriptivna statistika 34

7. 2. Razlike u procjeni rizika, prisutnosti problema, aktivnosti u lokalnoj zajednici i odgovornosti dionika 40

7. 2. 1. Procjena sigurnosti 40

7. 2. 2. Procjena prisutnosti problema 41

7. 2. 3. Procjena aktivnosti u lokalnoj zajednici 43

7. 2. 4. Procjena odgovornosti dionika 44

8. Rasprava 46

9. Zaključak 48

Literatura 50

Prilozi 54

Prilog br. 1: Upitnik za građane grada Zaprešića 54

Prilog br.2: Upitnik za nositelje lokalne vlasti u gradu Zaprešiću 60

Prilog br. 3: Upitnik za policijske službenike PP Zaprešić 66

Prilog br. 4: Intervju s portalom Zaprešić-info 70

Sažetak

Unatoč procvatu prevencije kriminaliteta, zbog nastupanja gospodarske krize donositelji odluka postaju skeptični prema preventivnim strategijama zbog nedostatka kratkoročnih pozitivnih učinaka zbog čega se razvoj prevencije usporava. Kako bi se nadišao taj jaz javlja se ideja o konceptu urbane sigurnosti.

Svrha ovog rada je pružiti detaljan prikaz koncepta urbane sigurnosti te ukazati na njegovu važnost s kriminološkog i prevencijskog aspekta. U okviru rada je provedeno kvantitativno istraživanje s ciljem analize prisutnosti problema i potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti te identifikacije odgovornih aktera za osiguravanje i održavanje visoke kvalitete života građana Zaprešića. Dobiveni rezultati su nam pokazali da, iako postoje određena neslaganja, u Zaprešiću postoje i dobri temelji za provedbu politike u skladu s konceptom urbane sigurnosti.

Došli smo do zaključka da je ovaj tip istraživanja potrebno provesti i u drugim lokalnim zajednicama kako bismo koristili valjane i znanstveno utemeljene podatke prilikom kreiranja i provedbe preventivne politike.

Ključne riječi: urbana sigurnost, prevencija kriminaliteta, osjećaj sigurnosti, kvaliteta života u gradu, grad Zaprešić

Summary

Despite a growth of crime prevention, the onset of the economic crisis policy-makers are becoming skeptical of preventive strategies because of the lack of short-term positive effects for which the development of prevention is slowing. To overcome this gap, there is the idea of the concept of urban security.

The purpose of this paper is to provide a detailed overview of the concept of urban security and point to the importance of it's prevention and criminological aspects. As part of the work was done a qualitative research in order to analyze the presence of problems and gaps in the implementation of preventive activities and identification of the responsible actors to ensure and maintain a high quality of life in Zaprešića. The results showed us that, although there is some disagreement in this forum, there are good grounds for the implementation of the policy in accordance with the concept of urban security.

We came to the conclusion that this type of research should be carried out in other local communities in order to use a valid and scientifically based information when designing and implementing preventive policies.
Keywords: urban security, crime prevention, sense of security, quality of life in the city, Zaprešić

1. Uvod

Tijekom posljednjih desetljeća područje prevencije doživljava veliki procvat i postaje jednom od dominantnih metoda borbe protiv kriminaliteta. Ipak, u današnje vrijeme gospodarske krize ljudi koji donose odluke i raspolažu s novcem postaju skeptični prema ulaganjima u preventivne aktivnosti zbog nedostatka kratkoročnih pozitivnih učinaka. Iz tih razloga se javlja jaz između kriminologa i političara što dodatno otežava njihovu međusobnu komunikaciju, a samim time usporava i razvoj prevencije. Kako bi pronašli rješenje tog problema 90-ih godina prošlog stoljeća se javlja ideja o urbanoj sigurnosti. Socijalna potreba za razvojem sigurnih gradova i urbanih prostora je danas itekako istaknuta i naglašena. Ta ista potreba se tiče direktno onih koji su odgovorni za razvoj projekata urbane sigurnosti. Bliži pogled nam govori kako principi upravljanja izgledom, funkcionalnosti i organizacijom prostora koji determiniraju projektnu urbanu kvalitetu su bliski onima koji kontribuiraju sigurnost tih prostora i strahom od kriminaliteta korisnika. Iz tog razloga sigurnost postaje glavni cilj projekata urbane sigurnosti (Edwards, Hughes, Lord, 2013; AGIS, 2006).

S obzirom na to da se radi o novijem konceptu u području prevencije kriminaliteta, postavlja se pitanje teorijske utemeljenosti koncepta urbane sigurnosti i njegove učinkovitosti.

Svrha diplomskog rada je pregled domaće i strane literature s ciljem pružanja detaljnog prikaza koncepta urbane sigurnosti te njegove važnosti s kriminološkog i prevencijskog aspekta. U okviru diplomskog rada će se provesti kvantitativno istraživanje s ciljem analize prisutnosti problema i potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti te identifikacije odgovornih aktera za osiguravanje i održavanje visoke kvalitete života građana Zaprešića.

2. Koncept urbane sigurnosti

National Crime Prevention Council (2003, prema Balgač, 2012) navodi kako je kriminalitet društveni problem koji svojim djelovanjem izaziva strah kod ljudi, ograničava njihovu slobodu kretanja u zajednici i onemogućava sudjelovanje u različitim aktivnostima čime utječe na njihov život i svakodnevicu ugrožavajući kvalitetu njihovog života. Ljudi posljednjih desetljeća postaju osjetljivi u percepciji socijalnih rizika, uključujući rizike povezane s kriminalitetom i viktimizacijom što se potkrepljuje činjenicom da se u mnogim zemljama strah od kriminaliteta čini u porastu. Stoga se lokalne uprave i donositelji odluka suočavaju s izazovima koje im donosi borba protiv nesigurnosti, vandalizma i straha od kriminaliteta. Kriminalitet i strah od istoga imaju velikog utjecaja na funkcioniranje grada kao i na atraktivnost i funkcionalnost urbanih područja/dijelova grada. Kada se ljudi osjećaju ugroženima, to se svakodnevno odražava na njihov stil život i način „upotrebe“ grada tj. ne izlaze po noći, ne koriste javni prijevoz u kasnim satima, izbjegavaju javna parkirališta, ne koriste javna mjesta poput parkova i trgova te se zatvaraju u svoje domove i male, zatvorene zajednice. Također je potrebno spomenuti i socijalnu ranjivost, koja najviše pogađa žene i starije osobe, te čini rastući problem koji s vremenom postavlja sve veće zahtjeve zbog čega se povećava broj ljudi koji se uključuju u ovo područje (Glasnović Gjoni, 2006; Doležal, 2009).

Suvremene prijetnje i oblici nasilja danas čine sigurnost jednom od prioriteta i izazova za lokalna, nacionalna i međunarodna okruženja. Sigurnost osobe i njezinog vlasništva čini jedno od osnovnih ljudskih prava i utječe na kvalitetu življenja. Kada se građani ne osjećaju sigurnima u svojoj okolini policija se, zajedno s lokalnom upravom, susreće s velikim poteškoćama prilikom ponovne uspostave osjećaja sigurnosti. Kako bi se na ove izazove i prepreke odgovorilo adekvatnim i uspješnim načinom nije dovoljno samo razviti efektivan sustav i funkcionalne strukture, već i razumjeti potrebe građana. Pawera (1997, prema Butorac, Solomun, 2013) navodi da proces kreiranja sigurnosti na određenom području ovisi o ekonomskim, društvenim, političkim i individualnim značajkama tog područja, znanstvenim i tehnološkim standardima, geopolitičkim i geostrategijskim prilikama te djelovanju prema javnosti.

Sve to kao posljedicu ima osjećaj nedostatka slobode i teški teret s kojim se moraju nositi čime se opasno narušava kvaliteta života građana. Postoji široki i kompleksni spektar faktora koji pridonose nesigurnosti u gradu. Ekonomski čimbenici i socijalni problemi se generalno

smatraju glavnim uzrocima, ali ne smijemo izostaviti fizički izgled okoliša. Nesigurnost ovisi i o načinu na koji je grad planiran, dizajniran i izgrađen, načinu na koji se ljudi identificiraju s okolišem u kojem žive i načinu na koji grad izgleda te načinu upravljanja gradom. Izgled i organizacija urbanih prostora utječu na razinu sigurnosti odnosno može doprinijeti da izgleda sigurno, ali i obrnuto (European Forum for Urban Security, 2012; Unites Nations Office on Drugs and Crime, 2010).

Istraživanja i iskustvo su pokazali da kada građani inzistiraju na većoj sigurnosti, ne misle pritom isključivo na kriminalna ponašanja već i na niz drugih faktora koji čine njihovu urbanu okolinu nesigurnom. Postoji pet različitih komponenti koje se mogu identificirati:

1. stvarni rizik postajanja žrtvom uznemiravanja, agresije ili drugih činova nasilja,
2. antisocijalna ponašanja kojima se krše tradicionalna pravila civiliziranog ponašanja (pljuvanje, uriniranje na javnom mjestu, nasilno prosjačenje,...),
3. neodržavanje prostora poput održavanja parkova i javnih prostora, čistoća, prisutnost policije na ulici, održavanje javnih objekata (poput klupa, uličnih lampa,...),
4. osjećaj nesigurnosti naspram stvarne ugroženosti koji se povezuje s prljavštinom, nedostatkom jednostavnih ruta, nedovoljnom uličnom rasvjetom,... te
5. strah i ostali faktori povezani s njime pri čemu se strah smatra subjektivnim osjećajem i ne mora se nužno povezivati sa stvarnim rizikom (AGIS, 2006).

Koncept urbane sigurnosti je rasprostranjen u području politike koja se bavi pitanjima društvene prevencije kriminaliteta, osobito u srednjoj i južnoj Europi. Urbana sigurnost otkriva visok stupanj konsenzusa ističući postojanost intervencija socijalne politike usmjerene na uzroke kriminala i nesigurnosti te na ulogu gradova koji djeluju kao motor progresivnih akcija, ali i kao uporište socijalnih problema (Edwards, Hughes, Lord, 2013).

Politike kojima se danas garantira urbana sigurnost polaze od tri glavna pristupa. Prvi pristup se bavi sigurnosti i to terminima provedbe zakona koristeći pojmove „pravila“ i „policija“. Pravila reguliraju ljudska ponašanja, a policija prati poštivanje tih pravila. Drugi pristup se koncentrira na napore u prevenciji kriminaliteta putem socijalnih termina. Njihov cilj je redukcija nepovoljnih položaja i siromaštva koji se često nalaze u kontekstu pojave antisocijalnih odnosno kriminalnih ponašanja. Pritom se koncentriraju na nezaposlenost, nedostatak obitelji, izolaciju te na različite mentalne i psihičke probleme. Posljednji, treći pristup, se orijentira na prevenciju kriminaliteta putem okoliša, tj. identificira koji aspekti u

okolini dovode do pojave kriminalnih aktivnosti i nastoji smanjiti pojavnost istih. Nekada se smatralo da su ova tri pristupa međusobno u konfliktu, no danas je vidljivo kako se međusobno nadopunjavaju i čine jedinstven koncept prevencije kriminaliteta (AGIS, 2006).

Okvir za sigurnost zajednice, koji se iskristalizirao tijekom posljednjih godina nam daje sljedeće upute:

- aktivnosti koje provodimo s ciljem postizanja i održavanja stanja sigurnosti u društvu moraju biti horizontalnog i vertikalnog karaktera, odnosno, moraju biti utemeljene na lokalnim potrebama i podržane od političke vlasti;
- ključnu ulogu u djelovanju ima političko vodstvo čiji je zadatak odrediti prioritete i rasporediti ljudske i materijalne resurse kojima zajednica raspolaže;
- strategija suzbijanja kriminaliteta se mora prilagoditi potrebama lokalne zajednice, a saznanja o tim potrebama se temelje na kvalitetnim analizama iz kojih proizlaze ciljani planovi aktivnosti (Cajner Mraović, 2009).

Kako bismo bolje shvatili suvremenu politiku prevencije kriminaliteta i koncept urbane sigurnosti potrebno je osvrnuti se na povijesni razvoj današnje politike i koncepte koji su joj prethodili. Potrebu za javljanjem drugačijih preventivnih koncepata, razvoj istih te njihove glavne principe ćemo detaljnije prikazati u idućem poglavlju.

3. Povijest i teorije

Tijekom 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća u Sjedinjenim Američkim Državama je stopa kriminaliteta prelazila društveno prihvatljive okvire što se negativno odražavalo na socijalne i ekonomske uvjete. Iz tog razloga su tadašnje vlasti, ali i šira javnost postali svjesni kako dotadašnji načini rješavanja problema izazvanih kriminalitetom te tradicionalno policijsko djelovanje ne postižu željene rezultate zbog čega se javlja potreba za pronalaskom novih rješenja. U to vrijeme javlja se ideja o ulozi fizičkog okoliša u području rješavanja problema i borbe protiv kriminaliteta. Američki kriminolozi i sociolozi dolaze do ideje kako bi svi javni i privatni prostori u zajednici trebali biti osmišljeni na način da se ljudi u njima osjećaju sigurnima te da izazivaju u ljudima želju za korištenjem i boravkom u istima (Balgač, 2012).

Slijedom tih ideja provedena su istraživanja čiji su rezultati pokazali postojanje mogućnosti da se kombinacijom sigurnosnog hardvera, psihologijom i dizajnom prostora stvori fizička okolina koja svojim izgledom odvraća od počinjenja kaznenih djela. Iz ovih rezultata proizlazi zaključak kako bi promjenom fizičkog okoliša došlo i do manje vjerojatnosti za nastupanje kriminala (Gardner, 1995).

Kao rezultat navedenih istraživanja i napora da se na što bolji način odgovori na izazove s kojima su se tada suočavali zbog visoke stope kriminaliteta nastaje novi termin u prevenciji kriminaliteta *Prevencija kriminaliteta kroz dizajn okoliša*. Clarke (1982, prema Balgač, 2012) navodi kako su se unutar ovog općeg koncepta razvila tri međusobno povezana pristupa, a to su:

- CPTED – prevencija kriminaliteta kroz uređenje okoliša (eng. Crime Prevention through Environmental Design),
- teorija obranjivog prostora (eng. Defensible Space) te
- situacijska prevencija kriminaliteta.

S obzirom da su ovi pristupi imali veliki utjecaj na razvoj današnjeg koncepta koji je i tema ovog diplomskog rada, u daljnjem tekstu ćemo ukratko opisati njihova načela i ciljeve.

3.1. CPTED – prevencija kriminaliteta kroz uređenje okoliša

Prevencija kriminaliteta kroz uređenje okoliša (u daljnjem tekstu CPTED) je pristup usmjeren na smanjenje prilika za počinjenje kriminalnog djela kroz povećanje rizika i napora koji mora

biti uložen za počinjenje kriminalne aktivnosti te smanjenje počiniteljeve očekivane koristi (Australian Capital Territory Government, 2000).

Početak ovog pristupa se veže uz 70-e godine prošlog stoljeća kada se javila ideja da odgovarajući dizajn i korištenje okoliša ima utjecaja na pojavu kriminaliteta na način da smanjuje njegovu pojavu, a samim time utječe i na smanjenje pojave straha od kriminaliteta što dovodi do poboljšanja kvalitete življenja ljudi. CPTED je svojim idejama i načinom djelovanja podigao prevenciju kriminaliteta na novu razinu kroz proučavanje planova prostora i ostvarivanje suradnje gradskih vlasti, policije i stručnih agencija s ciljem stvaranja sigurnosti u novim, ali i već postojećim prostorima (City of Virginia Beach, 2000).

Balgač (2013) navodi šest glavnih karakteristika koje čine ovaj pristup:

1. teritorijalnost (eng. *Territoriality*),
2. nadzor (eng. *Surveillance*),
3. kontrola pristupa (eng. *Access control*),
4. održavanje/dojam vanjskog izgleda (imidž) (Engl. *Maintenance/image*),
5. podrška aktivnosti (eng. *Activity support*),
6. osnaživanje mete (eng. *Target hardening*).

Teritorijalnost se definira kao koncept dizajna koji je usmjeren s jedne strane na osnaživanje osjećaja vlasništva kod zakonitih korisnika prostora, a s druge strane na obeshrabrivanje nezakonitih korisnika. Počiva na ideji da ljudi instinktivno brane prostor koji identificiraju kao svoje vlasništvo te osjećaju poštovanje prema tuđem vlasništvu. Korištenjem jasnih granica između javnog i privatnog prostora i upotrebom fizičkih elemenata poput ograde, pločnika i staza te drugih znakova se povećava osjećaj vlasništva, a samim time i osjećaj sigurnosti (National Crime Prevention Council, 2003).

Nadzor se temelji na ideji da počinitelj kriminalne aktivnosti neće djelovati ukoliko zaključi da postoji velika mogućnost da netko svjedoči njegovom djelovanju. Prema Conzesu i suradnicima (2005, prema Balgač, 2013) postoje četiri vrste nadzora: *neformalni* (provode ga stanari i slučajni prolaznici koji se nalaze na određenom prostoru ili u objektu, a nadzor im nije primarna funkcija), *prirodni* (odnosi se na odnos elemenata u okolini koji omogućava preglednost te ne pruža zaklon potencijalnom počinitelju), *formalni* (provode ga oni kojima je to osnovna funkcija, prvenstveno policija, najčešće na mjestima i u situacijama u kojima neformalni i prirodni ne pružaju dovoljno sigurnosti) i *tehnički nadzor* (postojanje nadzornih

kamera, ulazak u prostore pomoću kodova ili kartica i upotreba sličnih tehničkih pomagala) (Borovec, Balgač, Karlović, 2011).

Kontrola pristupa je koncept koji se oslanja na strategije prirodnog, formalnog i tehničkog nadzora, a usmjeren je na smanjivanje prilika za počinjenje kažnjivog djela kroz onemogućavanje pristupa potencijalnoj meti čime se stvara povećani rizik potencijalnom počinitelju (Balgač, 2013; City of Virginia Beach, 2000).

Održavanje i dojam vanjskog izgleda su važne stavke jer uništena, vandalizirana i napuštena mjesta povećavaju strah građana od kriminaliteta, smanjuju njihovu aktivnost u tim područjima čime se smanjuju rizici za potencijalnog počinitelja. Također, uništena i zapuštena područja ukazuju na manjak formalne i neformalne kontrole i na veću toleranciju prema neredu. Veliki broj istraživanja došao je do rezultata da rutinsko održavanje okoliša značajno pridonosi smanjenju kriminaliteta stoga se javnost i vlasti često potiču na povećanje brige u ovom području. Sličan pristup je i podrška aktivnosti, ali on nije usmjeren na fizički izgled okoliša već na „iskorištenost“ javnih prostora. To je pristup koji podržava interakciju ljudi kroz organizaciju različitih sadržaja i aktivnosti na javnom prostoru s ciljem odvraćanja potencijalnih počinitelja kaznenih djela. Koristi se dizajnom prostora i okoliša kako bi potaknuo što veći broj ljudi na svakodnevno korištenje javnih prostora, trgova i ulica. Zadnja karakteristika CPTED-a je tradicionalni pristup osnaživanja mete koji nastoji neki prostor ili predmet učiniti teže dostupnim za potencijalne počinitelje kaznenih djela te na taj način proizvodi dodatni napor koji potencijalni počinitelj mora uložiti, a samim time se povećava i rizik za počinitelja (Balgač, 2013).

Posljednjih 30 godina provedena su brojna istraživanja i procjene CPTED-a kojima su pokazane njegove brojne prednosti i koristi. Kao najvažnija prednost njegovog korištenja se ističe njegova ekonomska isplatljivost. Osim toga, kao prednosti se ističu i: brza dobit u kratkom vremenu implementacije, kompatibilnost s drugim tehnikama prevencije kriminaliteta, smanjivanje pritiska javnosti, fokusiranost na specifično područje i/ili kriminalni problem, usmjerenost na kriminal koji se ponavlja te mogućnost višestrukih učinaka (Queensland Government, 2007).

Unatoč brojnim prednostima, CPTED je suočen i s nedostacima i ograničenjima. Prema Cozenusu i suradnicima (2005, prema Balgač, 2013) neki od tih nedostataka su sljedeći: postoje počinitelji koje je potencijalno manje moguće odvratiti od kriminala korištenjem

tehnika CPTED-a (tzv. „neracionalni počinitelji“), primjena CPTED-a može premjestiti kriminalitet na područje na kojem se ove tehnike ne primjenjuju (premještanje kriminala), pretjerano osnaživanje mete može dovesti do povlačenja građana u svoje domove (stvaranje „mentalne tvrđave“) te smanjena uspješnost CPTED-a zbog negativne društveno-ekonomske i demografske dinamike.

3.2. Teorija obranjivog prostora

Ovaj pristup se razvija u isto vrijeme kao i CPTED, ali je, za razliku od njega, namijenjen stambenom okolišu zbog čega ima i uži set tehnika, odnosno sastoji se od tehnika namijenjenih istome. S obzirom da je CPTED usmjeren na smanjenje prilika za kriminalitet u bilo kojem izgrađenom okolišu, a situacijska prevencija je opći pristup smanjenja prilika za bilo koju vrstu kriminala i u bilo kojem okolišu, možemo zaključiti da je pristup obranjivog prostora puno uži i fokusira se na mali dio cjelokupnog spektra prevencije kriminalitet kroz uređenje okoliša (Clarke, 1997).

Teorija obranjivog prostora kreće kao ideja arhitekta Oscara Newmana i temelji se na tezi da dijelovi stambenih četvrti, poput susjedstva i kvartova, mogu dovesti do snažne neformalne kontrole provođene od strane samih stanovnika, ukoliko imaju odgovarajuću mogućnost nadzora te jasnu podjelu između javnih i privatnih prostora. Takva neformalna kontrola dovodi do manje stope kriminaliteta na tom području, a s time se ujedno smanjuje i strah od kriminaliteta. Važnost ovog pristupa očituje se i u njegovoj usmjerenosti na strah od kriminaliteta koji je bitna sastavnica prevencije kriminaliteta (Balgač, 2012).

Načela prema kojima se vodi ova teorija su slična karakteristikama CPTED pristupa, a to su:

1. teritorijalnost,
2. prirodni nadzor,
3. imidž,
4. sredina (Balgač, 2012).

S obzirom da su prve tri navedene značajke već objašnjene prilikom opisivanja CPTED pristupa, u ovom dijelu ćemo pobliže objasniti načelo sredine koje je različito od CPTED-a. Načelo sredine polazi od činjenice da geografski položaj susjedstva ima utjecaja na sigurnost i percepciju iste te kako bi prevencija bila što uspješnije nije dovoljno fokusirati se samo na fizičke karakteristike već je potrebno aktivirati stanovnike, pri čemu se ističe samopomoć građana (Balgač, 2013).

Osim ova četiri načela, Newman je naglasio i pet zakonitosti koje je potrebno uzeti u obzir prilikom kreiranja obranjivog prostora:

1. skupinama stanovnika se dodjeljuju područja nadzora s obzirom na njihove karakteristike kao što su dob, životni stil, iskustvo, prihodi i društvene sklonosti;
2. stambeni okoliš se dijeli u zone s kojima se stanovnici potom identificiraju („moj“ park, „moje“ stubište,...);
3. stambeni prostori trebaju biti kreirani na način da se stanarima omogućuje prirodni nadzor njima dodijeljenih područja u maksimalno mogućoj mjeri;
4. sučelje stanova treba biti kreirano na način da i ulica ulazi u zonu utjecaja;
5. prilikom planiranja i gradnje treba imati na umu da se izbjegne moguća stigmatizacija i podjela na bogate i siromašne.

Karakteristika ove teorije koja ju čini drugačijom od druge dvije koje su navedene u ovom radu je naglasak na socijalnoj komponenti prostora. Teorija obranjivog prostora polazi od činjenice da prostori koji su dizajnirani prema svim načelima prevencije kriminaliteta kroz uređenje okoliša i dalje mogu biti nesigurni i izazivati strah kod njegovih stanovnika. Ovu činjenicu objašnjavaju izostankom socijalne komponente prostora te pristalice ove ideje zagovaraju fokusiranje na polu-privatne i polu-javne prostore (mjesta predviđena za susretanje i zajedničke aktivnosti građana) jer su to mjesta socijalne interakcije kojima se jača kohezija između stanovnika, težnja ka kolektivnoj uspješnosti te se povećava stupanj neformalne društvene kontrole, što stvara veći osjećaj sigurnosti i pridonosi uspješnijoj prevenciji kriminaliteta (Balgač, 2012).

Kritičari ove teorije su naglašavali kako je ona utemeljena na pogrešnim i neprovjerenim pretpostavkama čime se dovodi u pitanje njezina znanstvena utemeljenost. Nadalje, prebacuje joj se premještanje kriminala i slabljenje benefita s obzirom da im se počinitelji kaznenih djela lako prilagode što ih čini kratkotrajnima. Najčešća kritika od svih se odnosi na nemogućnost osiguravanja učinaka koji će kao rezultat imati stvarni utjecaj na manju stopu kriminaliteta. S druge strane, njezine tehnike se lako i brzo implementiraju i ne zahtijevaju velike financijske troškove te su najučinkovitije u zajedničkom djelovanju s drugim srodnim pristupima (Balgač, 2013).

Teorija obranjivog prostora je pokrenula novi trend u prevenciji kriminaliteta te privukla pažnju , ne samo na fizičke karakteristike prostora, već i na njihove socijalne karakteristike. Također, istraživanjima je dokazano kako stvaranje obranjivog prostora ima pozitivni utjecaj

na strah od kriminaliteta i jačanje osjećaja sigurnosti te je ova strategija utjecala na značajno smanjenje kriminalnih aktivnosti u različitim susjedstvima i zajednicama (Balgač, 2012; Balgač, 2013).

3. 3. Situacijska prevencija kriminaliteta

Pojam situacijske prevencije kriminaliteta je definirao Clarke navodeći kako se tu radi o preventivnom pristupu koji se ne oslanja na poboljšanje društva i njegovih institucija, već jednostavno na smanjivanju mogućnosti za zločin. Smanjenje mogućnosti za kriminal se postiže pomoću izmjena ili manipulacija fizičkog okoliša kako bi se izravno utjecalo na prijestupnikovu percepciju povećanog rizika i napora te smanjene nagrade. Iz ovoga možemo zaključiti kako je fokus situacijske prevencije upravo na prilikama koje igraju ulogu u svakom kriminalnom činu te su specifične za određenu vrstu zločina. Osim toga, one ovise o svakodnevnim događanjima i kretanjima. Također, važno je naglasiti kako se s razvojem društva javljaju sve veće teškoće s kontrolom prilika s obzirom na to da neki proizvodi suvremenog svijeta pružaju veće mogućnosti za razvoj kriminaliteta, posebice društvene i tehnološke promjene (Urbis project, 2011; Gok, 2011).

Situacijska prevencija obuhvaća mjere za smanjenje prilika za zločin koje:

- su usmjerene na vrlo konkretne oblike kriminala;
- uključuju upravljanje, dizajn ili manipuliranje neposrednom okolinom na što je više moguće sustavan i kontinuiran način;
- čine kazneno djelo težim za počiniti tj. više rizičnim za počinitelja (Clarke, 1997).

Glavna razlika između situacijskog pristupa i drugih strategija prevencije kriminaliteta je da situacijski pristup izričito zahtijeva analizu konkretnih situacija kriminala te razvija preventivne strategije i taktike koje odgovaraju tim posebnim okolnostima (Linden, 2007).

Situacijski pristup je razvijen kako bi spojio u jedinstven koncept mjere za koje su literatura i istraživanja pokazala da svojom primjenom dovode do smanjenja kriminaliteta. On, dakle, obuhvaća niz mjera koje ističu važnost ciljanja vrlo specifičnih oblika kriminala u određenim okolnostima. To uključuje identificiranje, manipulaciju i kontrolu situacijskih ili ekoloških čimbenika povezanih s određenim vrstama kriminala. Također, temelji se na pretpostavkama o prirodi kaznenog djela i prirodi prijestupnika. U osnovi, situacijski pristup čine četiri ključna elementa:

1. tri ključne teorije mogućnosti;

- teorija rutinske aktivnosti – razmatra uvjete pogodne za počinjenje kaznenog djela iz perspektive počinitelja, drži da više individualnih svakodnevnih aktivnosti izlaže pojedinca poticaju da nešto učini te tvrdi da će do kaznenog djela doći kada se potencijalni počinitelj u vremenu i prostoru približi žrtvi ili objektu bez adekvatne zaštite (Farrell, Clarke, Ellingworth, Pease, 2005).

- uzorak kriminala – nastoji objasniti utjecaj zajednica i susjedstva te svoj fokus stavlja na proučavanje načina kojim prijestupnici nailaze na mogućnosti za kriminalni čin u svom svakodnevnom životu (Clarke, 2005).

- racionalna teorija izbora - fokusira se više na pojedinca te istražuje procese donošenja odluka koje vode počinitelja do odabira da se uključe u kriminal ili u određene kriminalne aktivnosti, uzimajući u obzir i procese „vaganja“ potencijalnih nagrada i rizika (Clarke, 2005, 1997).

2. Metodologija istraživanja akcija koja uključuje analiziranje specifičnih problema kriminala i faktora koji mu pridonose, zatim identificiranje mogućih odgovora, odabir i provedba najprikladnijeg ili obećavajućeg odgovor te, konačno, evaluacija rezultata.

3. klasifikacija 25 tehnika situacijske prevencije,

4. sve veći broj ocijenjenih projekata i primjera različitih vrsta strategija što stručnjacima i donositeljima odluke olakšava izbor i dizajn specifičnih intervencija, provedbu i evaluaciju istih (Clarke, 2005).

Neke od mjera za koje su stručnjaci istraživanjima pokazali da primjenom dovode do smanjenja kriminaliteta te se iz tog razloga koriste unutar koncepta situacijske prevencije su sljedeće:

1. Ojačavanje mete - smanjenje kaznenih mogućnosti čineći situaciju ili imovinu manje ranjivima (brave za auto upravljače);
2. Uklanjanje mete – upotreba čekova umjesto gotovine;
3. Uklanjanje sredstava za počinjenje kaznenog djela – zakon o kontroli oružja;
4. Smanjenje isplativosti - obilježavanje robe;
5. Formalni nadzor - policijske ophodnje;
6. Prirodni nadzor - izgradnja kuće na način da je vidljiva iz susjednih objekata;

7. Nadzor od strane poslodavaca - menadžeri sigurnosti u javnim ustanovama;
8. Uprava za zaštitu okoliša - smanjenje vandalizma ograničavanjem dodjele mladih obitelji do imanja (Shaftoe, 2004).

Prema United Nations Office on Drugs and Crime (2010) situacijska prevencija se često kritizirala zbog činjenice da se većinom fokusira na oportunistički kriminal te na tehnike ojačavanja meta i tehnike nadzora zbog čega joj se predbacuje poticanje nejednakog pristupa sigurnosti i neuspjeh u borbi protiv društvenih i ekonomskih uzroka problema i kriminaliteta. Glavna kritika situacijskoj prevenciji, kao i drugim konceptima prevencije kriminaliteta kroz uređenje okoliša, jest premještanje kriminaliteta. Repetto (1976, prema Borovec, Balgač, Karlović, 2011) navodi da postoji pet vrsta premještanja kriminaliteta tijekom primjene situacijske prevencije: vremensko, taktičko, funkcionalno, premještanje mete i premještanje lokacije. Ostale kritike usmjerene prema situacijskoj prevenciji se odnose na:

- nemogućnost primjene u odnosu na iracionalne počinitelje, tj. kada se radi o kaznenim djelima počinjenim pod utjecajem alkohola, opojnih sredstva ili snažnih emocija;
- ograničenost: njezina primjena je ograničena samo na određena kaznena djela i ne obuhvaća dovoljno široki spektar djela;
- financijski trošak zbog potrebe za ulaganjem u infrastrukturu i tehničke inovacije, te
- neetičnost: smatra se da njezini principi zadiru u ljudska prava i slobode te da ih ograničavaju (Borovec, Balgač, Karlović, 2011).

Glavni zaokret u politici prevencije kriminaliteta se događa krajem 80-ih godina kada najčešće korišteni i tradicionalni pristup CPTED biva naveliko reviziran. Nakon revizije stručnjaci predstavljaju nove koncepte čime počinje primjena pristupa poznatijeg kao „Sigurni gradovi“ koji obilježava početak današnje politike u području prevencije kriminaliteta. Novi način nošenja s problemima sigurnosti u urbanim sredinama kombinira se s osnovnim principima CPTED-a zajedno s puno širim pogledom na način funkcioniranja gradova i na način na koji građani koriste gradske prostore i sadržaje. Fokus više nije na specifičnim područjima već se grad gleda kao cjelina: javljaju se novi objekti istraživanja i intervencija (npr. javni prostori, javni transport) koji su ključni elementi vitalnosti grada. Više se važnosti daje percepciji sigurnosti i strahu od kriminaliteta, koji sada postaju jednako važni kao i sam kriminalitet. Posebna briga se počinje posvećivati ranjivim skupinama društva (žene, djeca, stariji ljudi, manjinske skupine) te se politika prevencije kriminaliteta okreće ka njima. Interes Europe za okolinski pristup sigurnosti započinje 90-ih godina kada se fenomen nesigurnosti

počinje osjećati u gradovima kontinentalne Europe. Prvo upozorenje na promjenu situacije u Europi upućuje Vijeće Europe 1989. godine na prvoj Europskoj konferenciji u svezi ovog problema pod imenom „Strategies locales por la reduction de l'insecurite en Europe“. Gotovo deset godina kasnije, 1997. godine, na kongresu lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe se govori kako kriminalitet, strah od istog i urbana nesigurnosti postaju veliki problemi koji pogađaju javnost i kako je pronalazak adekvatnih rješenja jedan od ključnih faktora mira i stabilnosti. Da je sigurnost prepoznata kao problematično područje govori nam niz službenih deklaracija europskih institucija kojima se afirmiraju osnovna prava svakog građana. Prijetnja tim pravima zahtjeva strategije kojima će se prava uravnotežiti cijeloj zajednici. Od tada, pravo na sigurnost se provlači kroz mnoge lokalne i nacionalne prevencijske programe (AGIS, 2006; Unites Nations Office on Drugs and Crime, 2010; Shaw, Carli, 2011).

U sljedećem poglavlju ćemo detaljnije opisati glavne sastavnice koncepta urbane sigurnosti, uloge različitih aktera te upoznati se s pojedinim dokumentima koji čine pravnu osnovu ovog koncepta.

4. Sastavnice koncepta urbane sigurnosti

4.1. Pojam grada

Gradovi ili općine su oduvijek bila idealna mjesta okupljanja, mjesta u kojima je moguće razviti zajednicu i socijalni život te su s tim obilježjima oduvijek privlačili ljude koji žele u njima živjeti, raditi i/ili odlaziti u njih kao turisti ili iz nekih kulturalnih razloga. Tradicionalno se na grad gleda kao na područje koncentracije znatnih sredstava i mreže utjecaja (Council of Europe, 1992).

Međutim, gradovi su složeni subjekti i njihov identitet se, iako je ukorijenjen u povijesti, stalno mijenja. Tijekom vremena, većina mjesta i gradova su se razvili u svjetlu modernih zahtjeva, ideala, načina života, životnog standarda i nove kvalitete života. Nagli rast gradova započinje početkom 19. stoljeća i industrijskom revolucijom kada su mase ljudi imigrirale u gradove, vođene poslom i bogatstvom smatrajući da siromaštvo ostavljaju iza sebe. Ovaj proces se naziva urbanizacija i danas se odvija u gotovo svim europskim zemljama. Ali, osim širenja gradova, urbanizacija je dovela i do novih problema i izazova (Council of Europe, 2008).

Prema Cajner Mraović (2009) neke od poteškoća s kojima se suočavaju suvremeni gradovi su prenapučenost, visoki stupanj doseljavanja ljudi zbog čega se javljaju nezaposlenost, nedostatak infrastrukture i neodgovarajuće stanovanje, zatim heterogenost stanovništva, otuđenost građana i anonimnost čime se povećava vjerojatnost pojave delinkventnog ponašanja, ali se ujedno pogoršavaju i uvjeti za provedbu kvalitetnih preventivnih strategija.

Postoje gradovi koji se teško nose s izazovima i poteškoćama urbanizacije što posljedično dovodi do niza društvenih problema kao što su propadanje infrastrukture, prekomjerna prometna gustoća, buka, onečišćenje zraka i tla, nedostatak kvalitetnih i pristupačnih mjesta stanovanja, javljanje socijalnih i zdravstvenih problema, visoka nezaposlenost, nepoštivanje između različitih generacijskih i etničkih skupina, visoka razina kriminala i delinkvencije te nedostatak sigurnosti građana. Javljanjem ovih problema gradovi ne pružaju više najosnovnije potrebe za zdrav i kvalitetan život te ne ispunjavaju svoje glavne ciljeve. S druge strane, za neke gradove možemo reći da se s njima dobro upravlja i da dobro funkcioniraju što podrazumijeva dobru kvalitetu života i dobar način življenja u njima (European Forum for Urban Security, 2012; Council of Europe, 2008; AGIS,2006).

Kako bi se smanjili negativni učinci urbanizacije lokalne vlasti bi se, u suradnji s policijom, građanima i ostalim institucijama uključenim u suzbijanje kriminaliteta, trebale okrenuti strategijskom planiranju i provođenju aktivnosti usmjerenih na izgradnju i održavanje sigurnije, snažnije i zdravije društvene zajednice. Tako će njihovi gradovi pružati svojim stanovnicima zadovoljavajuću kvalitetu života, visoku razinu uključenosti, razvoj zajednice te osjećaj ponosa i pripadnosti (Cajner Mraović, 2009; Council of Europe, 2008).

Iako je ideja lokalnih partnerstva za prevenciju kriminaliteta dobra ideja jer je sprječavanje kriminaliteta učinkovitije ukoliko postoji aktivno sudjelovanje i doprinos većeg broja lokalnih dionika, ono samo po sebi ne osigurava izbor i primjenu odgovarajućih preventivnih aktivnosti. Ključno pitanje koje se postavlja u području lokalnih partnerstva jest: „Što rade (ili ne rade) pojedini članovi?“ (Meško, Sotlar, 2012).

U nastavku ćemo ukratko predstaviti uloge ključna tri dionika: lokalne policije, nositelja lokalne vlasti i građana, odnosno stanovnika lokalne zajednice.

4.2. Uloga policije

Trend porasta kriminaliteta u svijetu, promjene obilježja tog fenomena i sve veća osviještenost ljudi o navedenim promjenama s jedne strane te tradicionalno gledište da su policija i pravosuđe dva stupa društva koja su odgovorna za suzbijanje kriminaliteta s druge strane, policiju stavlja u nepovoljni položaj. Prema Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima (2009) sprječavanje opasnosti odnosno prevencija kriminaliteta je izvorna zadaća policije. Ipak, mediji često prozivaju policiju u javnosti, navodeći kako je neučinkovita i kako su njezini odgovori na probleme zastarjeli, neadekvatni i ne dovode do pozitivnih promjena što dovodi do povećanja pritisaka na policiju. Također, takvim javnim prozivanjem mediji stvaraju lošu sliku policije kod građana što posljedično vodi k slabijoj suradnji između njih čime se dodatno otežava učinkovito djelovanje policije i onemogućuje joj ispunjavanje osnovnih zadaća i ciljeva svojim tradicionalnim metodama rada. S promjenama obilježja gradova prouzročenim globalizacijom smo se već upoznali, ali potrebno je naglasiti kako upravo te promjene izravno utječu na rad policije jer se javlja sve manja spremnost građana na suradnju (zbog povećane birokratizacije, javljanja nepovjerenja prema državnim institucijama, zbog povećanja anonimnosti i otuđenosti i dr.) te zakazuju mehanizmi formalnog i neformalnog društvenog nadzora zbog čega se javlja nesigurnost i strah čime se

pogoršava kvaliteta življenja (Cajner Mraović, Faber, Volarević, 2003; Cajner Mraović, 2011; Borovec i sur., 2013).

Tijekom posljednjeg desetljeća policija je svoj tradicionalni model rada, koji je bio fokusiran na nadzor, kontrolu, otkrivanje i procesuiranje počinitelja kaznenih djela uz upotrebu represivnih mjera, promijenila u rad okrenut zajednici. Takav način rada i dalje uključuje tradicionalnu provedbu zakona, ali uključuje i prevenciju, rješavanje problema, suradnju i angažman zajednice. U svijetu znanosti je uobičajeno da se sličnoj ili istoj temi ili problemu pristupa uvijek iz različitih perspektiva što podrazumijeva suradnju nekoliko znanosti. U skladu s time, policijska znanost pripada širokom korpusu znanja koje dijeli s drugim akademskim disciplinama, kao što su kriminologija, pravo, forenzika, sociologija, psihologija, menadžment te sigurnosne i političke znanosti. Također, kako bi djelovanje policije bilo čim više učinkovito naglasak se stavlja na ostvarivanje suradnje i s drugim institucijama kao što su gradski uredi, javna gradska poduzeća, prosvjetne i socijalne službe, državna odvjetništva, sudovi i mediji. Iz navedenog možemo primijetiti kako je interdisciplinarnost imperativ u radu i djelovanju policijskih službi. Kroz ovaj način rada policijske službenike se potiče na ostvarivanje suradnje s građanima i s ključnim ljudima u svojoj zajednici, između ostalog s nositeljima lokalne vlasti, ali i s predstavnicima drugih institucija i službi koje imaju važnu ulogu u prevenciji (Butorac, Solomun, 2013; Cajner Mraović, 2011; Borovec i sur, 2013).

Jednako kao što je policija prepoznala važnost partnerstva u prevenciji i ostali ključni ljudi su prepoznali važnost policije. Naime, policija zbog svoje stalne prisutnosti u zajednici ima priliku prva primijetiti rizične pojave koje ukazuju na ugrožavanje sigurnosti. Samim time, policija djeluje kao „senzor“ koji pravovremeno detektira problem čime dobiva ulogu „ukazivača“ na lokalne probleme i potrebe. Također, policija raspolaže vrijednim saznanjima i činjenicama o cijeloj lepezi rizika koja je prisutna u njihovoj lokalnoj zajednici kao i trendu kretanja tih rizika. Sva navedena znanja i informacije koje policija posjeduje čine temelj preventivnog pristupa na kojemu bi se trebala temeljiti strategija lokalne zajednice za borbu protiv kriminaliteta i za osiguravanje i održavanje sigurnosti svojih građana (Borovec, 2013; Borovec i sur., 2013).

4.3. Uloga lokalne uprave

Dužnosnici lokalnih vlasti posljednjih desetljeća igraju važnu ulogu u razvoju društvene sigurnosti u zemljama diljem svijeta te i sami počinju sagledavati sigurnost svojih područja

kao temeljno pravo građana i kao jedan od najvažnijih aspekta u kvaliteti života. Koncept prevencije kriminaliteta u kojemu glavnu ulogu igraju policijske i kazneno-pravne mjere je različitim istraživanjima i podatcima pokazan kao neuspješan zbog čega se razvija konsenzus o potrebi zajedničkog djelovanja svih društvenih službi i institucija. Tako područje suzbijanja kriminaliteta prestaje biti primarnom odgovornosti samo policijske službe i postaje primarnom odgovornosti lokalnih vlasti, lokalnih zajednica i partnerstva na svim razinama. Upravo to prepoznavanje ključne uloge nositelja lokalne vlasti u procesu organizacije i provedbe strategija s ciljem stvaranja sigurnih okruženja predstavlja prekretnicu u pristupu društva suzbijanju kriminaliteta (Cajner Mraović, 2009).

Građani od lokalnih vlasti očekuju inicijativu i odgovornost u rješavanju ključnih problema zajednice s obzirom na to da su nositelji lokalne vlasti najbliža razina vlasti samim građanima zbog čega su u najboljoj poziciji za neposredan rad s lokalnim skupinama s ciljem razvoja učinkovitih programa koji se temelje na potrebama i kapacitetima zajednice. Razvoj takvih programa, temeljenih na potrebama i obilježjima zajednice, je prepoznat kao najuspješniji način rješavanja problema. Pritom se ne smije zaboraviti na nacionalne politike i strategije koje daju okvir i pravac djelovanja. Ali, djelovanje na lokalnoj razini je ključno za planiranje i provedbu aktivnosti koje su usmjerene na izgradnju i održavanje sigurnije i snažnije lokalne zajednice (Meško, Sotlar, 2013; Cajner Mraović, 2009).

U preventivnoj znanosti postoje dokazana znanja o neuspješnosti prevencije koja je prepuštena pojedinačnim naporima građana ili policijske službe, ukoliko ne postoji partnerstvo svih institucija i službi u lokalnoj zajednici. Štoviše, uključenost u partnerstvo, razumijevanjemveza između problema i rizičnih čimbenika, oslanjanje na lokalne snage i kapacitete te usmjerenost na lokalne rizične čimbenike čini temelj uspješnih programa za unaprjeđenje stanja sigurnosti. Kao jedan od najboljih oblika takvog partnerstva su se u drugim zemljama pokazala lokalna vijeća za prevenciju. Lokalna vijeća za prevenciju moraju u svoj rad uključivati sve relevantne službe, institucije i udruge građana te biti usko povezana s gradskom skupštinom čime im se osigurava dobra veza s razinama političke moći i odlučivanja. Također, njihovo funkcioniranje se temelji i na partnerskom odnosu između lokalne policije i gradske uprave. Njihov rad je vođen misijom da organiziraju i održavaju rad svih subjekata lokalne zajednice na sigurnosti i prevenciji kriminaliteta na području svog grada. Kao neke od prednosti postojanja i organiziranog djelovanja lokalnih vijeća za prevenciju se navode: dodatni materijalni i ljudski potencijali, donošenje kvalitetnih odluka, izgradnja zajednice, usklađenost sa zakonima, demokratski kredibilitet, jednostavnije

financiranje, pravodobna društvena reakcija, zadovoljavanje zahtjeva javnosti, brži razvoj zajednice i usmjerenost na prevenciju (Cajner Mraović, 2009; Borovec, 2012).

S druge strane, unatoč povećanju broja stručnjaka u području urbanog upravljanja sigurnosti, kaznenog pravosuđa i sigurnosti te kriminalistike još uvijek se suočavamo s ključnim problemom, a to je nezaposlenost tog kadra stručnjaka (menadžera sigurnosti) u jedinicama lokalne samouprave. Zbog toga pitanja sigurnosti čine dodatnu zadaću zaposlenika gradske uprave koji se time bave jednom ili dva puta godišnje kada organiziraju sastanke vijeća za prevenciju. Kada bi se prepoznala važnost zapošljavanja takvih stručnjaka, rad lokalnih vijeća za prevenciju bi djelovao u skladu sa svojom misijom i puno lakše bi ostvarivao gore navedene prednosti svoga rada (Meško i Lobnikar, 2005).

4.4. Uloga građana

Zadovoljavanje fizičkih, socijalnih i emocionalnih potreba čovjeka može postojati samo ako postoji otvorena komunikacija između službenih osoba i pojedinaca koji su članovi lokalne zajednice. Lokalna vlast stoga mora razmišljati na koji način osigurati svojim građanima njihova propisana prava i vlasništva, ali pružati informacije o njima kako bi motivirali građane da se aktivno uključe u proces donošenja odluke. Sigurnosna politika treba biti projektirana i izgrađena oko pojedinca i kolektivne potrebe građana. Kako bismo to postigli sudjelovanje građana se mora promicati i civilno društvo bi trebalo biti prisutno u svim fazama procesa donošenja politike. Građani često imaju sliku kako je trenutno urbano upravljanje nerazumljivo, dugotrajno i neekonomično područje. Povećanjem svjesnosti o problemu i načinima reakcije te podizanjem znanja o upravljanju sigurnosti, nositelji lokalne vlasti bi približili ovo područje građanima i na taj način ih motivirali na uključivanje. Također, građane se treba pozivati na konzultacije u svezi svih većih projekata koji utječu na budućnost zajednice, javno objavljivati dokumente, održavati javne tribine i pozivati ih na prisustvovanje sjednicama Gradskih vijeća i Vijeća za prevenciju te im dati priliku da iznesu svoje mišljenje. Neke od uputa lokalnim zajednicama za kvalitetno urbano upravljanje navode kako se ono mora temeljiti na informacijama o obilježjima i posebnostima grada, a najvažnije obilježje grada su upravo njegovi građani. Također, političke odluke trebaju biti bitne za građane i usklađene s njihovim potrebama i kapacitetima te razumljive i jasne svima. Smatra se da budućnost prevencije može biti osmišljena i ostvarena samo uz potpuno sudjelovanje mladih ljudi koji često bivaju stigmatiziranima i nemaju priliku javno razgovarati o svojim problemima. Njihovo uključivanje je prilika da se vlasti više koncentriraju na njihove

specifične zahtjeve (zapošljavanje, obrazovanje, osposobljavanje, stanovanje, osnivanje obitelji), ali se time radi i na ojačavanju socijalne kohezije. Važno je zapamtiti da, bez obzira na razinu aktivnosti i brige lokalne vlasti i lokalne policije, građani najbolje znaju s kojim se problemima svakodnevno suočavaju. Iz tog razloga je važno da ih se, s jedne strane motivira na uključivanje u procese donošenja odluka, a s druge strane i da se sami građani aktiviraju na tom području (Council of Europe, 2008; European Forum for Urban Security, 2012).

4.5. Pravni temelji – dokumenti

U ovom dijelu ćemo predstaviti dva najvažnija dokumenta koja čine pravni temelj koncepta urbane sigurnosti. To su Europska urbana deklaracija (European Urban Charter) i Manifest Aubervilliers & Saint-Denis.

4. 5. 1. Europska urbana deklaracija

Europska urbana deklaracija nastaje kao rezultat rada Europskog vijeća za urbanu politiku, rada inspiriranog Europskom kampanjom za urbanu renesansu organiziranom od strane Vijeća Europe u razdoblju od 1980. do 1982. godine. Istovremeno s radom Vijeća Europe na osvještavanju ljudskih prava, ovom kampanjom su dominirali kvalitativni naspram kvantitativnih aspekata urbanog razvoja. Nakon kampanje nastaje program Vijeća Europe za razvoj urbanih politika koji je razvijan od 1982. do 1986. godine, a radnu skupinu su činili predstavnici nacionalnih ministarstava odgovornih za urbana pitanja. Tijekom 1986. program je prebačen na Vijeće Europe Stalne konferencije lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe (CLRAE), prateći dvije logike. Prva se odnosi na postojeću i već uhodanu praksu u mnogim zemljama članicama prema kojoj se odluke koje se tiču urbanih zajednica donose isključivo od strane lokalnih civilnih vlasti, a druga se odnosi na decentralizacijsku politiku u nekim zemljama članicama prema kojoj se daje povećana odgovornost za urbana pitanja lokalnoj upravi. Od 1986. do danas razvijen je kontinuirani i stalni program koji je okarakteriziran:

- organizacijom znatnog broja „ad hoc“ konferencija i simpozija,
- pripremom izvještaja i rezolucija koje se temelje na stvarnim podatcima i izvještajima upućenih općinama Europe,
- različitim aspektima urbanog razvoja (npr. zdravlje u gradovima, regeneracija industrijskih gradova, politike koje se bore s osjećajem nesigurnosti u gradu, prevencija kriminaliteta i zlouporabe opojnih sredstava, razvoj arhitekture gradova, samopomoć i razvoj zajednica u gradovima itd.).

Ovi događaji, razvijeni s ciljem promocije razmjene iskustava i informacija između političara, stručnjaka i javnosti, su omogućili potrebni kontekst za razvoj Deklaracije.

Svrha ove Deklaracije se gleda kroz osiguravanje praktičnog alata i priručnika za upravljanje urbanim prostorom koji su namijenjeni lokalnim vlastima, osiguravanje temeljnih elementa za moguće buduće konvencije o urbanim pravima te pružanje osnova za shemu međunarodnih nagrada za gradove koji su se posvetili provedbi načela Deklaracije. Što se tiče njezine filozofije, Deklaracija ima veliki broj različitih, jasnih i temeljnih postavki. Ima čvrstu dimenziju lokalne uprave, koncentrirajući se na specifične odgovornosti ove razine vlasti za urbani razvoj. Ponajviše se koncentrira na kvalitativne aspekte urbanog razvoja i kvalitete života, u skladu s općim pozivom Vijeća Europe za zaštitu temeljnih ljudskih prava i sloboda. U tom smislu, rad Vijeća Europe i njegove Stalne konferencije lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe se razlikuje od ostalih međunarodnih vladinih organizacija koje imaju valjanu urbanu komponentu u okviru svojih programa. Ona identificira nekoliko općih principa vođenja, spremnih za primjenu u zemljama Europe u kojima su problemi gradova uglavnom slične po naravi, ako ne po brojci. Univerzalnost je važan aspekt, s obzirom da je Europska unija organizacija koja se progresivno širi. Gradovi tih zemalja mogu pronaći mnogo principa koji će ih voditi, a koji su nastali kroz iskustvo zapadne Europe.

Snažan element koji se provlači kroz Deklaraciju je ideja o suradnji i solidarnosti:

- između lokalnih vlasti u pojedinim zemljama članicama, kako bi se osigurala bolja kvaliteta života u urbanim područjima, prepoznavanje dodatnih pogodnosti, odgovornosti i mogućnosti koje proizlaze kao rezultat uključivanja zemalja srednje i istočne Europe;
- između nacionalnih i lokalnih vlasti u osiguravanju i jačanju, kroz političke i financijske obveze, predaju vlasti u odlučivanju, usmjeravanju prema gradovima i njihovim zajednicama;
- između lokalnih vlasti i njihovim zajednicama, kako bi se ispitivanje steklo bolje razumijevanje različitih potreba urbanog područja i radi uključivanja lokalnih ljudi u proces donošenja odluka;
- između gradova diljem Europe i šire, kako bi se nadišle nacionalne granice.

Deklaracija je vođena idejom da svi građani posjeduju osnovna urbana prava koja su sljedeća: pravo na sigurnost, nezagađen i zdrav okoliš, zaposlenje, posjedovanje mjesta za život, mobilnost, zdravlje, sport i slobodno vrijeme, kulturu, multikulturalnu integraciju, kvalitetnu arhitekturu i fizičko okruženje, uključenost u demokratske strukture i vođenje grada,

ekonomski razvoj, održivi razvoj, usluge i robu, prirodna bogatstva i izvore, osobnu ispunjenost, međuopćinsku suradnju, financijske mehanizme i strukture te pravo na jednakost. Nadalje, Deklaracija inzistira da ta prava budu prihvaćena od strane svih građana, bez obzira na spol, dob, narodnost, rasu, vjeru, socioekonomski status, političko opredjeljenje, fizički ili psihički hendikep. Dakle, prema Deklaraciji, jedna od odgovornosti lokalnih i regionalnih vlasti je zaštita tih prava kroz razvoj adekvatnih strategija.

4. 5. 2. Manifest Aubervilliers & Saint-Denis

Manifest Aubervilliers i Saint-Denis je politička platforma o urbanoj sigurnosti koja okuplja sve vrijednosti i načela koja čine temelje aktivnosti Europskog foruma urbane sigurnosti i njezinih članova. Predstavlja nastavak načelima i preporukama Napuljskog manifesta iz 2000. i Zaragozinog manifesta iz 2006. godine te oblikuje budući plan djelovanja za lokalne vlasti u narednim godinama. Ovaj Manifest je predstavljen 14. prosinca 2012. na završnoj sjednici međunarodne konferencije pod imenom "Sigurnost, demokracija i gradovi: Budućnost prevencije" (*„Security, Democracy and Cities: The Future of Prevention”*), koja se održala pod organizacijom Europskog foruma urbane sigurnosti u partnerstvu s općinama Aubervilliers i Saint -Denis. Kroz usvajanje Manifesta, lokalne vlasti iz cijele Europe se odriču mogućnosti da se s pitanjima sigurnosti bave kada do problema već dođe te se odlučuju na promicanje dugoročne politike kojom se jamči sigurnost budućim generacijama jer je sigurnost neophodna za kvalitetan život u gradovima i čini osnovno pravo svih građana. Svrha Manifesta se gleda kroz izvor podrške i inspiracija za lokalne vlasti prilikom stvaranja i promocije vlastitih sigurnosnih politika. Osim toga, njegova svrha je podržavanje i promocija rasprava o pitanjima sigurnosti građana. Manifest je proizvod procesa kolektivnog pisanja te se temelji na znanjima skupljenim tijekom dugog niza djelovanja Europskog foruma urbane sigurnosti i njegovih članova. Sastoji se od preporuka za sljedećih 19 tema: sigurnost revizije, programa i evaluacija, zajednički javni prostori, medijacija, sudjelovanje građana u području upravljanja sigurnosti, prevencija recidivizma, policija kao agent prevencije, ravnopravnost i prevencija nasilja nad ženama, nasilje u školama, prevencija u sportu, prevenciju kroz umjetnost i kulturu, sigurnost u turizmu, ovisnosti, grad po noći, kolektivno nasilje, urbano upravljanje rizicima, korištenje tehnologije u prevenciji, javna i privatna partnerstva, interakcija na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te organizirani kriminal.

5. Koncept urbane sigurnosti u praksi

Kao što je već prethodno rečeno, najnoviji trendovi u prevenciji kriminaliteta i sigurnosti zajednice u Europi karakterizira utjecaj ideje zajedničke odgovornosti i sudjelovanje lokalne uprave u određivanju prioriteta na područjima sigurnosti u zajednici, sigurnosnih napora i prevencije svakodnevnih kaznenih djela. Naime, suvremena rasprava o prijenosu ideja u područje primjene politika kontrole kriminala naglašava kako je puno uspješnije preuzimanje europskih modela i prilagodba istih svojim kapacitetima i potrebama, nego potraga i osmišljavanje vlastitih rješenja za probleme s kojima se zajednica suočava. S druge strane, neki stručnjaci navode kako je svaka zajednica specifična, stoga i odgovor na probleme s kojima se ona suočava mora biti individualan. Kojem god se od ova dva razmišljanja priklonimo, moramo znati da današnja rješenja teže konstantom vrednovanju i analiziranju kako bismo saznali primjenjujemo li najbolju praksu koja je utemeljena na dokazima i znanjima. U stručnoj literaturi se pojam baze znanja ili baza dobre prakse opisuje kao najbolji dokazi o učinkovitosti pojedinih mjera i aktivnosti prevencije kriminaliteta koji se temelje na znanstvenoj evaluaciji. Ovdje se, dakle, govori o najboljim znanjima o uzrocima kriminaliteta koje je trenutno dostupno i potkrijepljeno teorijom i empirijskim studijama. Upravo takva znanja trebamo koristiti pri kreiranju svojih aktivnosti za sprječavanje ili smanjivanje kriminaliteta (Urbis project, 2011; Meško, Sotlar, 2012).

U nastavku ćemo se osvrnuti na politiku i strategiju triju europskih zemalja: Velike Britanije, Italije i Slovenije. Naime, one predstavljaju isti teorijski koncept koji se razvija pod utjecajem različitih političkih i gospodarskih prilika.

5. 1. Primjeri europskih država

Velika Britanija

Velika Britanija ima dobro razvijenu odgovornost zajednice u području sprečavanja kriminala te često služi kao model u politici prevencije kriminaliteta. Istraživanje provedeno tijekom projekta „Urbis“ je pokazalo kako su primjeri najbolje prakse u Velikoj Britaniji usmjereni na imovinski kriminal, nasilje protiv osobe, zloupotrebu alkohola i droga, necivilizirano i antisocijalno ponašanje, organizirani kriminalitet ta na društvenu isključenost i nezaposlenost mladih. Od 1998. godine, kada je na snagu stupio Zakon o kriminalu i devijantnom ponašanju, svaka lokalna vlast i lokalna policija mora osnovati multiresorno partnerstvo za sigurnost zajednice. Partnerstva, koja su sastavljena od svih institucija i dionika s kojima se

građani susreću u svojoj lokalnoj zajednici, provode ispitivanja stanja sigurnosti i straha od kriminaliteta temeljem kojih postavljaju prioritete za djelovanje i razvijaju strateške planove. Rezultati su pokazali da je ovaj tip partnerstva i njegovog djelovanja znatno uspješniji u prevenciji kriminaliteta u odnosu na pojedinačno djelovanje služba i institucija (Gilling i sur., 2013; Cajner Mraović, 2009).

Italija

U Italiji, politika urbane sigurnosti se jednim dijelom nalazi u postojećim okvirima ovlasti, a drugim dijelom u novom području intervencije lokalnih vlasti, u kojoj odgovornost za pravo na siguran život pripada lokalnoj samoupravi. Trenutačno je normativna definicije urbane sigurnosti u Italiji vrlo nejasna te se ovaj koncept definira kao javno dobro koje mora biti obranjeno na lokalnoj razini putem unapređenja građanskih pravila i s ciljem poboljšanja uvjeta života u urbanim središtima i jačanja socijalne kohezije. Ipak, lokalne vlasti u Italiji nemaju ovlasti za provedbu kaznenog zakona i djelovanje represivnim mjerama stoga kroz potragu za novim instrumentima kontrole pokušavaju povećati učinkovitost svoje borbe s problemima. U posljednjih nekoliko godina postoje različiti protokoli koji predstavljaju prvi pokušaj ostvarivanja suradnje između dvije razine vlasti, lokalne i središnje, ali u stručnoj literaturi se procjenjuje kako oni ne obavljaju zamišljenu funkciju. Naime, glavni cilj sigurnosnih protokola je često simbolično pregovaranje o ulogama i odgovornostima i jedini izvještaju o nužnom principu koordinacije. Slabost tih protokola dokazuje i činjenica da se nitko ne pridržava financijskih planova te se ne provode ozbiljne i dubinske procjene. Značajnu ulogu u upravljanju sigurnosti u Italiji nosi lokalna policija kojoj je povjerena kontrola škola, parkova i drugih specifičnih područja grada. Uz to, lokalna policija preuzima odgovornost za kontrolu prometa, gradskih nereda i antisocijalnog ponašanja, čime smanjuje pritisak nacionalnoj policiji. U Italiji postoje dva projekt-modela na području urbane sigurnosti. Prvi model sastoji se od upravne strukture koji odgovara izravno određenom sigurnosnom odjelu, koji može biti Ministarstvo za socijalnu politiku ili, ako je Ministarstvo tako odredilo, lokalna policija. U drugom modelu, koji prevladava tijekom posljednjih godina, izravna politička odgovornost pripada gradonačelniku ili zamjeniku gradonačelnika, dok je operativna i tehnička odgovornost raspodijeljena između različitih upravnih sektora, posebice na sektor socijalne politike ili na lokalnu policiju (Recanses i sur., 2013; Urbis project, 2011).

Slovenija

U Sloveniji je policijska služba glavni nositelj prevencije kriminaliteta. Ona, pod utjecajem ideja sa Zapada, 90-ih godina prošlog stoljeća mijenja svoje represivne metode te uvodi nove temelje i filozofiju. Misao koja ih vodi je da je temelj preventivnog policijskog rada aktivna komunikacija s javnosti koja nastoji podići svijest o sigurnosti te sudjelovanje ostalih javnih institucija i građana u kontroli kriminaliteta. Slovensko zakonodavstvo već 2003. godine policiji postavlja za ciljeve razvijanje partnerskih odnosa s pojedincima i zajednicama, provedba preventivnog rada te razvoj preventivnih programa za sigurnost zajednice. Stupanjem Zakona o lokalnoj samoupravi na snagu 2007. stvara se i pravni temelj za uspostavu formalnog oblika partnerstva između policije i lokalne zajednice te se gradonačelniku omogućuje postavljanje konzultativnih tijela koja će se baviti problemima u lokalnoj zajednici. Danas u Sloveniji postoji više od 150 lokalnih vijeća sigurnosti koji predstavljaju partnerstvo svih dionika u lokalnoj zajednici (predstavnici škole, socijalne službe, policijski službenici, privatne zaštitarske tvrtke, udruge, nevladine organizacije, privatne tvrtke i drugi koji na bilo koji način utječu na život u zajednici). Njihova lokalna vijeća, dakle, predstavljaju tijelo koje teži za pronalaskom zajedničkih rješenja za poboljšanje sigurnosti na lokalnoj razini te se bavi pitanjima sigurnosti prometa, održavanja javnog reda i mira i prevencijom kriminaliteta. Njihov rad uključuje i analizu sigurnosne situacije u lokalnoj zajednici, razvoj sigurnosnih strategija, provedbu projekata, prikupljanje sredstava za svoj rad, izradu preventivnih materijala i organizaciju okruglih stolova i javnih tribina s ciljem podizanja svijesti javnosti o njihovom radu. U izvješćima vijeća navode kako im najveći problem u radu predstavlja nedovoljna uključenost građana zbog čega je njihov rad, a samim time i njegova učinkovitost, otežan (Urbis project, 2011; Meško, Tominc, Sotlar, 2013).

5. 2. Smjernice za projekte

5. 2. 1. SARA model

Orijentiranost na problem je pristup u kojem se specifični poslovi detaljno promatraju u nadi da će sva novija saznanja o svakom problemu dovesti do otkrivanja novih i učinkovitijih strategija za rješavanje istih. Taj isti pristup nosi sa sobom obvezu za implementaciju nove strategije, rigoroznu procjenu njegove učinkovitost i nakon toga, izvještavanje o rezultatima na način da iz tog izvještaja i druge osobe imaju korist što bi u konačnici doprinijelo izgradnji

sustavnih podataka i znanja kojima bi se podržavala daljnja profesionalizacija na tom području (Center for Problem-Oriented Policing, 2013).

SARA model je jedan od načina rješavanja problema, koji sadrži sljedeće elemente:

- Skeniranje (Scanning),
- Analiza (Analysis),
- Odgovora (Response) i
- Procjena (Assessment).

Ovaj model se može koristiti prilikom rješavanja različitih vrsta problema, praktički na svim razinama našega života. SARA model nam pomaže da traženje, odabir, identifikaciju i rješavanje problema obavimo na sustavan način odnosno da problemu pristupimo na sustavan i analitički način.

Faza skeniranja sadrži sljedeće aktivnosti: identifikacija ponavljajućih problema koji brinu javnost i policiju, identifikacija posljedica tih problema, odabir prioriteta, postavljanje ciljeva i potvrđivanje postojanja problema i njegovog trajanja. U fazi analize se prepoznaju i razumijevaju uvjeti nastanka problema, identificiraju podatci koje je potrebno prikupiti i istražiti postojeća znanja o problemu, određuju se sredstva s kojima se može raspolagati kako bi analiza problema bila učinkovitija te se razvija radna hipoteza o tome zašto je došlo do problema. Treća faza je faza odgovora u kojoj se dolazi do pronalaska intervencije, istražuju se postojeća znanja i načini borbe drugih zajednica koje se suočavaju sa sličnim problemom, odabire se intervencija koja će se primijeniti te se iznosi plan reakcije, odabiru se njezini nositelji, određuju se konkretni ciljevi i provode se planirane aktivnosti. Zadnja faza je faza procjene u kojoj se provodi evaluacija procesa, prikupljaju se kvalitativni i kvantitativni podatci o stanju prije i stanju poslije provedbe aktivnosti, utvrđuje se jesu li postavljeni ciljevi postignuti i postoji li potreba za primjenom nove strategije. Također se provodi procjena o potrebnim aktivnostima kojima bi se osigurao nastavak učinkovitosti (Borovec, Balgač, Karlović, 2011; Centar za Problem-Oriented policije, 2013).

U praksi je važno prepoznati da razvoj i provedba pristupa orijentiranih na specifični problem ne slijede uvijek ove korake u SARA modelu. Također je važno zapamtiti da je SARA model samo jedan od načina operacionalizacije rada orijentiranog na problem. Taj pristup je zapravo analitički pristup, a ne specifičan set tehnologija i tehnika (Braga, 2008).

5. 2. 2. Europski Beccaria standardi

Europski Beccaria standardi su razvijeni kao dio projekta Europske unije čija je svrha bila fokusirati se na važnost prevencije kriminaliteta utemeljene na dokazima, poboljšati praksu kroz razvoj Standarda i promicati obučavanje stručnjaka u području prevencije kriminaliteta. Ovi Standardi daju detaljne mjere i korake koji se nalaze u fazama planiranja i upravljanja projektom. Proces je podjeljen na tri faze (planiranje, provedba i evaluacija), a sedam ključnih koraka su sljedeći:

1. Opis problema – problem je uočen i precizno se opisuje njegovi pojavni oblici, vremensko trajanje, posljedice (direktne i indirektne), osobe koje trpe posljedice, već poduzete aktivnosti, nositelji prijašnjih i budućih aktivnosti te inicijator projekta;
2. Analiza stanja koje je dovelo do pojave problema – istražuju se postojeća teorijska i empirijska znanja te se proučavaju rizični i zaštitni čimbenici prisutni u lokalnoj zajednici;
3. Određivanje meta, projektnih ciljeva i ciljanih grupa – određuju se ciljevi prevencije koji su općeniti i dugoročni, ciljevi projekta koji su specifični, utvrđuju se ciljane grupe, indikatori promjene i vremenski okvir;
4. Utvrđivanje mjera namijenjenih postizanju ciljeva – iznose se precizni planovi aktivnosti i utvrđuju se ljudski i materijalni resursi s kojima mogu raspolagati;
5. Provedba projekta – kada se pitanje suradnje i međusobne interakcije između partnera potpuno riješi, provede se vanjska evaluacija, utvrde se odgovornosti i elementi kasnije evaluacije, projekt se počinje provoditi, a cijeli njegov tijek provedbe se precizno dokumentira;
6. Provjera provedbe projekta i postizanja ciljeva – provodi se evaluacija, utvrđuju se nastale promjene, obrazlaže se mogu li se te promjene pripisati provedenom projektu, utvrđuje se da li su nastupila neplanirana dodatna djelovanja i jesu li postignuti planirani ciljevi;
7. Zaključak i dokumentiranje – izvode se centralna saznanja projekta (u kojoj su mjeri ostvareni ciljevi, što znače rezultati, zašto ciljevi nisu ostvareni, koje su se teškoće pojavile) i donose se zaključci kojima se sažima projekt i daju se prijedlozi za poboljšanje u budućnosti (Državno preventivno vijeće Donje Saksonije, 2007; Borovec, Balgač, Karlović, 2011).

5. 2. 3. „Pet I“ pristup

Pristup „Pet I“ („*Five I's*“) omogućuje da se temeljem naučenog donese odluka o ponavljanju i širenju preventivnih programa čime se ostvaruje bit prevencije kriminaliteta. Ovim pristupom se u planiranju koristi Mreža za prevenciju kriminaliteta Europske unije. Sastoji se od sljedećih koraka:

1. Intelligence – prikupljanje i analiziranje operativnih podataka;
2. Intervention – provedba intervencije s ciljem slabljenja uzroka kriminaliteta;
3. Implementation – pretvorba načela intervencije u praktične metode;
4. Involvement – mobilizacija agencija, tvrtki i pojedinaca kako bi ostvarili svoju ulogu u provedbi intervencije;
5. Impact – provjera učinka i ocjenjivanje projekta i njegove uspješnosti (Borovec, Balgač, Karlović, 2011).

Ovaj pristup daje okvir za upravljanje postojećim znanjem te je namijenjen za pomoć svim praktičarima u poboljšanju vlastite izvedbe prevencije kriminaliteta i sigurnosti zajednice. Prvenstveno se koristi za snimanje, procjenu, konsolidiranje i repliciranje znanja o dobroj praksi. Njegova svrha je da usmjerava praktičare prilikom razjašnjavanja problema kriminaliteta, odabira dobre prakse iz postojećih baza znanja te ponovljanja preventivnih aktivnosti koje su u skladu s njihovim potrebama i kontekstom rada (Ekblom, 2008).

Mreža za prevenciju kriminaliteta Europske unije (EUCPN) preuzima ovaj koncept s ciljem daljnjeg razvoja i širenja među članicama Europske unije kako bi razvili zajedničku metodologiju o pripremanju, provedbi i ocjeni konkretnih projekata prevencije kriminaliteta i na taj način stvorili bazu projekata koji se provode na području Europske unije. Takva baza bi otvorila mogućnost standardizirane usporedbe između država (MUP RH, 2005).

6. Prikaz provedenog istraživanja

6. 1. Ciljevi, problemi, hipoteze

6. 1. 1. Ciljevi

Temeljni cilj istraživanja je ispitivanje osjećaja sigurnosti i kvalitete života građana grada Zaprešića.

Postoje dva specifična cilja. Prvi se odnosi na analizu prisutnosti problema, potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti, identifikacija ključnih aktera za kvalitetu životu građana Zaprešića dok drugi cilj je utvrditi postojanje razlika između tri subuzorka ispitanika: policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u gradu Zaprešiću i građana Zaprešića.

6. 1. 2. Problemi

1. Postoji li razlika u percepciji količine kriminaliteta, količine remećenja javnog reda i rizika viktimizacije na području Zaprešića između različitih dionika u gradu?
2. Postoji li razlika u percepciji prisutnosti problema koji utječu na kvalitetu života između različitih dionika u gradu?
3. Postoji li razlika u percepciji potrebe za provedbom preventivnih strategija između različitih dionika u gradu?
4. Postoji li razlika u percepciji odgovornosti za sigurnost i kvalitetu života građana Zaprešića između različitih dionika u gradu?

6. 1. 3. Hipoteze

H1: Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji količine kriminaliteta, količine remećenja javnog reda i rizika viktimizacije na području Zaprešića između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića.

H2: Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji prisutnosti problema koji utječu na kvalitetu života između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića.

H3: Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji potrebe za provedbom preventivnih strategija između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića.

H4: Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji odgovornosti za sigurnost i kvalitetu života građana Zaprešića između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića.

6.2. Metoda istraživanja

6. 2. 1. Uzorak ispitanika

U istraživanju su sudjelovale tri skupine ispitanika:

1. građani Zaprešića,
2. zaposlenici policijske postaje Zaprešić, i
3. nositelji lokalne vlasti u gradu Zaprešiću tj. članovi Gradskog vijeća, gradonačelnik, zamjenik gradonačelnika i dogradonačelnik.

U istraživanju je sudjelovalo 163 ispitanika, od čega je 101 građana (62,7%), 23 članova lokalne vlasti (14,3%) i 37 zaposlenika PP Zaprešić (23%). Raspon dobi ukupnog uzorka se kreće od 17 do 71 godinu, dok je prosječna dob ispitanika 34 godine. Raspon dobi ispitanih građana se kreće od 17 do 71, a prosječna dob je 32 godine. Raspon dobi ispitanih nositelja lokalne vlasti je od 26 do 70 dok je prosječna dob 44 godine. Raspon dobi ispitanih zaposlenika PP Zaprešić je od 20 do 56, a prosječna dob iznosi 35 godina.

Što se tiče spola, u istraživanju je sudjelovalo 59,4% muškaraca i 40,6% žena. Postoje statistički značajne razlike u spolu po promatranim subuzorcima ispitanika na način da su muškarci najzastupljeniji u uzorku predstavnika gradske uprave (78,3%), zatim u subuzorku policijskih službenika (69,4%), dok su u subuzorku građana bliski učešću žena (51,5%).

Najveći postotak ispitanika ima srednjoškolski stupanj obrazovanja (57,2%). Nakon toga slijedi završeni diplomski studij (23,9%), završeni preddiplomski studij (11,9%), završena osnovna škola (4,4%) te posljednje po udjelu je završen doktorski studij (2,5%). Postoji statistički značajna razlika po promatranim subuzorcima ispitanika na način da je završeno srednjoškolsko obrazovanje najzastupljenije u uzorku policijskih službenika (77,1%), zatim u uzorku građana (57,4%), a najmanje u uzorku članova lokalne uprave (26,1%). S druge strane, fakultetsko obrazovanje je najzastupljenije u uzorku članova lokalne uprave (60,9%), potom u uzorku građana (19,8%) i najmanje u uzorku policijskih službenika (11,4%). Kod subuzoraka policijskih službenika i članova lokalne uprave nijedan ispitanik nema samo

osnovnoškolsko obrazovanje, što je očekivano obzirom na temeljne uvjete za takva radna mjesta.

6. 2. 2. Instrumentarij

Za potrebe istraživanja kreirana su tri različita upitnika, za svaki uzorak. Upitnik za građane (Prilog br. 1) se sastojao od 23 pitanja kojima su ispitivana sljedeća područja: procjena rizika, osjećaj sigurnosti, iskustvo s viktimizacijom, procjena prisutnosti problema, procjena aktivnosti u lokalnoj zajednici, procjena odgovornosti dionika, procjena postupanja policije u gradu Zaprešiću, iskustvo kontakta s policijskim službenicima PP Zaprešić, informiranost o radu PP Zaprešić, izvori informacija te sociodemografski podatci, koji, među ostalim, uključuju podatke o spolu, dobi i obrazovanju.

Upitnik za nositelje lokalne vlasti (Prilog br. 2) se sastojao od 23 pitanja kojima su ispitivana sljedeća područja: procjena rizika, osjećaj sigurnosti, iskustvo s viktimizacijom, procjena prisutnosti problema, procjena aktivnosti u lokalnoj zajednici, procjena odgovornosti dionika, procjena postupanja policije u gradu Zaprešiću, iskustvo kontakta s policijskim službenicima PP Zaprešić, upoznatost s radom Vijeća za prevenciju grada Zaprešića, informiranost o radu PP Zaprešić, procjena trenutne situacije po pitanju upravljanja sigurnošću u gradu Zaprešiću te sociodemografski podatci.

Upitnik za policijske službenike PP Zaprešić (Prilog br. 3) se sastojao od 15 pitanja kojim su ispitivana sljedeća područja: procjena rizika, osjećaj sigurnosti, procjena prisutnosti problema, procjena aktivnosti u lokalnoj zajednici, procjena odgovornosti dionika, upoznatost s radom Vijeća za prevenciju grada Zaprešića, procjena trenutne situacije po pitanju upravljanja sigurnošću u gradu Zaprešiću te sociodemografski podatci.

Uzorak varijabli

Za potrebe ovog diplomskog rada obrađuje se manji dio varijabli koji se odnosi na procjenu rizika, procjenu prisutnosti problema, procjenu aktivnosti u lokalnoj zajednici te procjenu odgovornosti dionika.

Procjena rizika se istražuje kroz dva pitanja:

1. Općenito govoreći ocijenili biste da je u Zaprešiću
2. U usporedbi sa čitavom Republikom Hrvatskom, ocijenili biste da je u Zaprešiću

gdje su ispitanici trebali na skali od 1 do 3, pri čemu 1 znači mala, 2 prosječna, a 3 velika, odgovoriti na tri čestice: količina kriminaliteta, količina remećenja javnog reda i količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela.

Procjena prisutnosti problema se istražuje pitanjem koje je glasilo: „U slijedećoj tablici su navedeni problemi koji mogu utjecati na kvalitetu života u gradu. Na skali od 1 do 5 ocijenite za svaku stavku u kojoj mjeri navedena stavka čini problem u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije problem", a 5 "ključan problem"".. Pitanje se sastoji od sljedećih 26 čestica: zagađenje okoliša, očuvanje prirodnih resursa, buka tijekom noći, pogrešno i nepropisno parkiranje i zaustavljanje vozila, zloupotreba droga odrasle osobe, zlouporaba alkohola među mladima, oštećivanje privatne imovine i javnih dobara, nasilje prema ljudima, zlouporaba alkohola odrasle osobe, briga i zaštita za ranjive skupine stanovništva, nezaposlenost, prljavština i smeće na ulicama ili zelenim površinama, trgovanje ljudima, pristupačnost javnih institucija i službi osobama s invaliditetom u Zaprešiću, trgovina drogom, izgredi maloljetnika, imovinski delikti, prevencija i mogućnost brze reakcije u slučaju kriznih situacija, transport, zlouporaba droga među mladima, uređenost i sigurnost javnih parkova i dječjih igrališta u Zaprešiću, ponuda sportskih, kreativnih i kulturnih sadržaja za kvalitetno provođenje slobodnog vremena građana Zaprešića, razrušene i napuštene zgrade, nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično, mogućnost kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću i korupcija unutar gradskih institucija.

Procjena aktivnosti u lokalnoj zajednici se ispituje pitanjem koje je glasilo: „U slijedećoj tablici se nalaze neke od aktivnosti koji utječu na kvalitetu života u gradu. Molim Vas da ocijenite za svaku stavku od 1 do 5 koliko bi njena provedba poboljšala kvalitetu života u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "u potpunosti je beskorisna", a 5 "potrebno ju je čim prije primijeniti"."**.** Pitanje se sastoji od sljedećih 17 čestica: dosljedna provedba zakona, povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade, izgradnja kvalitetnih prometnica kroz Zaprešić, izgradnja ustanova za osobe kojima je potrebna tuđa briga i skrb, upotreba nadzornih kamera na javnim mjestima, ulaganje u mogućnosti zaposlenja, smanjivanje prilika za počinjenje kriminalnih aktivnosti, ulaganje u mogućnosti kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću, veći napori u području prevencije kriminaliteta, briga za ranjive skupine građana, veće angažiranje građana u području osobne sigurnosti, promicanje prava manjinskih skupina, jačanje demokratskog pristupa sigurnosnim strategijama, povećanje sportskih sadržaja u Zaprešiću, češće i strože kažnjavanje za nepropisno parkiranje i prometne prekršaje,

povećanje kulturnih sadržaja u Zaprešiću i uspostava bolje komunikacije i suradnje između građana, policije i lokalne uprave.

Procjena odgovornosti dionika se istražuje kroz dva pitanja:

1. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je, po Vašem mišljenju, svaki od navedenih aktera odgovoran za sigurnost građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna"
2. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je svaki od navedenih aktera odgovoran za kvalitetu života građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna",

a sedam ponuđenih čestica su: policija, građani, Gradsko vijeće grada Zaprešića, Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije, država (Vlada RH, Sabor), tijela Europske unije te nevladine udruge.

6. 2. 3. Način provođenja istraživanja

Nakon izrade upitnika zatražena je suglasnost Etičkog povjerenstva Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta za provedbu istraživanja i suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske za provedbu istraživanja s zaposlenicima policijske postaje Zaprešić. Istraživanje je provedeno u lipnju 2014. godine i to na dva načina:

1. online anketom kojoj su mogli pristupiti građani Zaprešića te
2. provedbom ankete s nositeljima lokalne vlasti u gradu Zaprešiću i zaposlenicima policijske postaje Zaprešić.

S predstavnicima lokalne vlasti je provedena grupna anketa 17. srpnja 2014. godine, nakon održavanja redovne sjednice Gradskog vijeća. Istraživanje s zaposlenicima PP Zaprešić je provedeno u razdoblju od 14. srpnja do 18. srpnja 2014. godine u suradnji s voditeljicom kontakt policije PP Zaprešić.

Online anketa za građane je bila postavljena u programu Limesurvey te je bila dostupna u razdoblju od 1. srpnja do 30. srpnja 2014. na linku http://limesurvey.srce.hr/38783/lang-hr. Poziv za sudjelovanje je oglašavan putem društvene mreže Facebook te je proveden intervju s portalom Zaprešić-info koji je objavljen 6. srpnja (Prilog br. 4).

Način obrade podataka

Nakon obavljenog anketiranja i prikupljanja podataka napravljene su tri odvojene baze podataka, za svaku od skupinu ispitanika pojedinačno. S obzirom na to da je jedan od ciljeva istraživanja bio utvrditi postojanje razlika u percepciji različitih dionika napravljena je jedinstvena baza podataka sa varijablama koje su bile zajedničke za sva tri uzorka ispitanika te koje su ujedno davale odgovor na postavljena problemska pitanja ovog rada.

Podaci su obrađeni u SPSS statističkom paketu, a od metoda obrade je korištena deskriptivna statistika i hi-kvadrat test.

7. Rezultati

7. 1. Deskriptivna statistika

Prvim dijelom upitnika se ispitivalo ispitanike da procjene količinu kriminaliteta, količinu remećenja javnog reda i količinu rizika viktimizacije. Na navedene čestice su ispitanici imali mogućnost ponuditi jedan od tri odgovora: mala, prosječna i velika. Na pitanje koje se odnosilo na procjenu sigurnosti u Zaprešiću općenito (Tablica 1.), većina ispitanika je za sve tri čestice odgovarala s odgovorioma mala i prosječna dok je tek mali postotak se procjenjivao navedene čestice velikom. Kod čestice procjene količine kriminaliteta je jednaki postotak (47,8%) odgovorio s odgovorima mala i prosječna, kod procjene količine remećenja javnog reda i mira je veći postotak (56,3%) procijenio da se radi o prosječnoj količini, a kod procjene rizika viktimizacije je veći postotak (56,5%) odgovorio da se radi o malom riziku.

Tablica 1. Procjena sigurnosti u Zaprešiću općenito

	M	SD	% odgovora		
čestice			mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta	1.57	.579	47,8	47,8	4,3
količina remećenja javnog reda	1.66	.571	38,8	56,3	5,0
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela	1.47	.559	56,5	40,4	3,1

U drugom pitanju u kojem se tražila procjena iste tri čestice u odnosu na procjenu sigurnosti u Republici Hrvatskoj. Rezultati su prikazani u Tablici 2.. Primjećujemo kako je u ovom slučaju najveći postotak ispitanika odgovorio da je prisutna mala količina kriminaliteta (56,5%), mala količina remećenja javnog reda (52,2%) i mala količina rizika viktimizacije (65,6%).

Tablica 2. Procjena sigurnosti u Zaprešiću u usporedbi s RH

	M	SD	% odgovora		
čestice			mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta	1.47	.559	56,5	40,4	3,1
količina remećenja javnog reda	1.52	.571	52,2	44,1	3,7

količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela	1.37	.533	65,6	31,9	2,5

Dalje se u upitniku od ispitanika tražilo da u tablici koja se sastojala od 26 problema koji utječu na kvalitetu života u gradu, na skali od 1 do 5, pri čemu 1 odgovara vrijednosti „uopće nije problem“, a 5 „ključan je problem“, procijene koliko je pojedini problem prisutan u Zaprešiću. Rezultati za sve čestice su prikazani u Tablici 3.. Iz rezultata je vidljivo kako cjelokupni uzorak ne procijenjuje mnogo problema kritičnim u Zaprešiću već se njihove procjene smještaju uglavnom oko središnje vrijednosti ili manje. Ipak, nekoliko čestica se istaknulo kao većim problemima. Ispitanici su nezaposlenost najviše procjenjivali ključnim problemom (46%), što je očekivano s obzirom na problematičnu situaciju u cijeloj državi na području nezaposlenosti. Kao drugi kritični problemi na području Zaprešića su se pokazali zlouporaba alkohola među mladima (35,4% ispitanika je odgovorilo da se radi o ključnom problemu), zlouporaba droga među mladima (32,9% ispitanika je procijenilo da se radi o ključnom problemu) i korupcija unutar gradskih institucija za koju je 30,8% ispitanika odgovorilo da je, zbog svoje prisutnosti; riječ o ključnom problemu. S druge strane, problemi za koje su ispitanici procijenili da nisu prisutni u Zaprešiću su trgovanje ljudima (na ovoj čestici je 49,4% ispitanika procijenilo da uopće nije problem), nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično (33,3% ispitanika je odgovorilo da ova čestice uopće nije problem, a tek 4,4% da se radi o ključnom problemu), kvaliteta transporta (23,6% ispitanika je odgovorilo da se ne radi o problemu prisutnom u Zaprešiću te uređenost i sigurnost javnih parkova i dječjih igrališta (22,4% ispitanika procijenjuje da ovo ne predstavlja problem u Zaprešiću).

Tablica 3. Procjena prisutnosti problema u Zaprešiću

	M	SD	% odgovora				
čestice			1	2	3	4	5
Zagađenje okoliša	3.09	1.150	8,7	20,5	38,5	17,4	14,9
Očuvanje prirodnih resursa	3.01	1.175	11,2	21,7	35,4	18,6	13,0
Buka tijekom noći	2.66	1.144	19,0	24,7	34,2	15,8	6,3
Pogrešno i nepropisno parkiranje i zaustavljanje vozila	3.23	1.185	6,2	23,6	29,8	21,7	18,6

Zlouporaba alkohola odrasle osobe	3.19	1.079	5,6	18,6	42,2	18,6	14,9
Zlouporaba alkohola među mladima	3.88	1.045	1,9	8,1	25,5	29,2	35,4
Oštećivanje privatne imovine i javnih dobara	3.16	1.048	5,0	21,1	38,5	23,6	11,8
Nasilje prema ljudima	3.06	1.004	3,8	25,8	40,9	19,5	10,1
Zloupotreba droga odrasle osobe	3.29	1.039	2,5	19,9	40,4	21,1	16,1
Zlouporaba droga među mladima	3.77	1.108	1,9	13,7	23,0	28,6	32,9
Nezaposlenost	4.01	1.107	2,5	8,1	21,1	22,4	46,0
Prljavštvina i smeće na ulicama ili zelenim površinama	2.57	1.100	16,8	35,4	28,0	14,3	5,6
Trgovanje ljudima	1.93	1.192	49,4	26,3	13,5	3,8	7,1
Pristupačnost javnih institucija I službi osobama s invaliditetom u Zaprešiću.	2.85	1.168	13,7	24,2	36,6	14,3	11,2
Trgovina drogom	3.35	1.154	5,7	17,6	32,7	23,9	20,1
Izgredi maloljetnika	3.25	1.039	3,7	19,9	36,6	26,7	13,0
Imovinski delikti	3.10	1.038	3,7	25,5	40,4	18,0	12,4
Prevencija i mogućnost brze reakcije u slučaju kriznih situacija	3.07	1.157	11,8	16,1	37,3	23,0	11,8
Transport	2.53	1.162	23,6	26,1	29,2	16,1	5,0
Briga i zaštita za ranjive skupine stanovništva	2.89	1.078	10,6	24,2	39,1	18,0	8,1
Uređenost i sigurnost javnih parkova i dječjih igrališta u Zaprešiću	2.57	1.166	22,4	24,2	34,2	12,4	6,8
Ponuda sportskih, kreativnih i kulturnih sadržaja za kvalitetno provođenje slobodnog vremena građana Zaprešića	3.01	1.162	10,6	22,4	34,8	19,9	12,4

Razrušene i napuštene zgrade	2.61	1.073	14,9	32,3	36,0	9,9	6,8
Nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično	2.26	1.166	33,3	27,0	23,9	11,3	4,4
Mogućnost kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću	2.63	1.228	22,4	24,2	29,8	14,9	8,7
Korupcija unutar gradskih instituacija	3.45	1.353	12,6	10,1	27,7	18,9	30,8

Sljedeće područje koje se ispitivalo je bila procjena ispitanika za provedbom navedenih 17 aktivnosti na linearnoj skali od 1 do 5, pri čemu je 1 označavalo „uopće ju nije potrebno primijeniti“, a 5 „potrebno ju je čim prije primijeniti“. Rezultati za svih 17 čestica su prikazani u Tablici 4.. Iz rezultata primjećujemo da, unatoč manjoj procjeni prisutnosti problema, ispitanici su procjenjivali veću potrebu za primjenom preventivnih politika i strategija. S obzirom da su nezaposlenost i zloupotreba alkohola i droga kod mladih ispitanici procijenili ključnim problemima, očekivano je da će se strategije kojima je cilj rješavanje navedenih problema više isticati kao aktivnosti koje je potrebno čim prije primijeniti. Takvo očekivanje je potvrđeno i sa sljedećim rezultatima: 60,2% ispitanika smatra da je potrebno čim prije poduzeti aktivnosti koje se tiču ulaganja u mogućnosti zaposlenja, a 34,8% ispitanika je procijenilo da je potrebno čim prije povećati broj programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade. Kao ostale prioritetne aktivnosti i strategije su se pokazale: dosljedna provedba zakona (35,4% ispitanika odgovara da ju je potrebno čim prije primijeniti), uspostava bolje komunikacije i suradnje između građana, policije i lokane uprave (35% ispitanika je odgovorilo s vrijednosti 5) te izgradnja kvalitetnih prometnica kroz Zaprešić (34,2% ispitanika).

Tablica 4. Procjena potrebe za primjenom aktivnosti u Zaprešiću

čestice	M	SD	% odgovora				
			1	2	3	4	5
Dosljedna provedba zakona	3.77	1.152	3,1	12,4	24,2	24,8	35,4
Povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade	3.80	1.111	1,9	13,0	23,0	27,3	34,8
Izgradnja kvalitetnih	3.68	1.227	6,8	9,3	26,7	23,0	34,2

prometnica kroz Zaprešić							
Izgradnja ustanova za osobe kojima je potrebna tuđa briga i skrb	3.59	1.121	5,0	11,2	28,0	31,7	24,2
Upotreba nadzornih kamera na javnim mjestima	3.37	1.359	11,8	14,9	27,3	16,1	29,8
Ulaganje u mogućnosti zaposlenja	4.39	.874	,6	3,1	13,0	23,0	60,2
Smanjivanje prilika za počinjenje kriminalnih aktivnosti	3.69	1.056	1,9	10,6	32,9	26,1	28,6
Ulaganje u mogućnosti kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću	3.54	1.118	4,3	12,4	32,3	26,7	24,2
Veći napori u području prevencije kriminaliteta	3.58	1.093	3,7	11,8	31,1	29,2	24,2
Briga za ranjive skupine građana	3.56	1.109	5,0	9,4	35,0	26,3	24,4
Veće angažiranje građana u području osobne sigurnosti	3.40	1.063	5,0	11,2	40,4	25,5	18,0
Promicanje prava manjinskih skupina	2.61	1.203	21,3	26,3	32,5	10,6	9,4
Jačanje demokratskog pristupa sigurnosnim strategijama	3.09	1.180	10,6	18,6	37,3	18,6	14,9
Povećanje sportskih sadržaja u Zaprešiću	3.46	1.204	7,5	13,0	29,8	25,5	24,2
Češće i strože kažnjavanje za nepropisno parkiranje i prometne prekršaje	3.42	1.243	8,7	12,4	33,5	19,3	26,1
Povećanje kulturnih sadržaja u Zaprešiću	3.58	1.165	5,6	12,4	26,7	29,2	26,1
Uspostava bolje komunikacije i suradnje između građana, policije i lokalne uprave	3.81	1.123	4,4	6,9	26,9	26,9	35,0

Zadnje područje koje se ispitivalo je bila procjena odgovornosti. Od ispitanika se tražilo da na skali od 1 do 5, pri čemu 1 označava „uopće nije odgovoran“, a 5 „njegova je odgovornost

ključna“ procijene za svaku ponuđenu česticu koliki je udio njegove odgovornosti u osiguravanju sigurnosti građana grada Zaprešića i u osiguravanju dobre kvalitete života građana Zaprešića. U oba pitanja broj ponuđenih čestica je iznosio 7. U pitanju u kojem se tražila procjena odgovornosti za sigurnost građana Zaprešića, a rezultati su prikazani u Tablici 5..Veliki postotak ispitanika (62,7%) smatra da policija ima ključnu odgovornostu u području osiguravanja sigurnoati građana, što je očekivano s obzirom na područje rada policijske službe. Drugi akter koji se smatra odgovornim su građani, što nam pokazuje da postoji svijest o potrebi za samozaštitom građana. Upravo podizanje razine svijesti o samozaštiti je jedan od ciljeva preventivnih strategija Ministarstva unutarnjih poslova RH koje se provode posljdnjih nekoliko godina. Ostali akteri koji se smatraju odgovornima su država (39,1% ispitanika je odgovorilo s vrijednosti 5) i Gradsko vijeće grada Zaprešića (26,1%). Ispitanici su najmanju odgovornost za sigurnost građana pridali nevladinim udrugama (23% ispitanika ih ne smatra odgovornima) i tijelima Europske unije (24,8% ispitanika je odgovorilo da ovaj akter uopće nije odgovoran).

Tablica 5. Procjena odgovornosti za sigurnost građana Zaprešića

čestice	M	SD	% odgovora				
			1	2	3	4	5
Policija	4.41	.918	1,9	2,5	11,2	21,7	62,7
Građani	4.11	.887	,6	3,7	19,3	36,6	39,8
Gradsko vijeće grada Zaprešića	3.64	1.093	3,7	10,6	29,8	29,8	26,1
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije	3.14	1.165	7,5	23,0	34,2	19,3	16,1
Država (Vlada RH, Sabor)	3.68	1.330	8,7	11,8	21,7	18,6	39,1
Tijela Europske unije	2.53	1.255	24,8	29,2	23,6	13,0	9,3
Nevladine udruge	2.58	1.197	23,0	24,8	31,1	13,7	7,5

U pitanju u kojem se od ispitanika tražilo da procjene odgovornost navedenih aktera za kvalitetu života građana Zaprešića (Tablica 6.) najviše se ispitanika odlučilo da ključnu odgovornost nose Gradsko vijeće grada Zaprešića (56,5%) i građani (49,7%). Odgovornost policije za kvalitetu života je procjenjena prosječnom, ali, za razliku od prošlog pitanja, raste odgovornost Županijskog vijeća i župana Zagrebačke županije (28%). Odgovornost države je

procijenjena sličnim postotkom kao i odgovornost za sigurnost građana (34,2%), a nevladine udruge /13,7%) i tijela Europske unije (11,8%) se ponovno smatraju najmanje odgovornima.

Tablica 6. Procjena odgovornosti za kvalitetu života građana Zaprešića

čestice	M	SD	% odgovora				
			1	2	3	4	5
Policija	3.26	1.196	8,7	18,0	29,2	26,7	17,4
Građani	4.18	.993	2,5	2,5	19,3	26,1	49,7
Gradsko vijeće grada Zaprešića	4.27	1.005	1,9	5,0	14,3	22,4	56,5
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije	3.71	1.075	3,7	8,1	29,2	31,1	28,0
Država (Vlada RH, Sabor)	3.65	1.246	6,8	11,2	26,1	21,7	34,2
Tijela Europske unije	2.76	1.263	18,0	28,0	25,5	16,8	11,8
Nevladine udruge	2.81	1.306	17,4	30,4	19,9	18,6	13,7

7. 2. Razlike u procjeni rizika, prisutnosti problema, aktivnosti u lokalnoj zajednici i odgovornosti dionika

7. 2. 1. Procjena sigurnosti

U skupini čestica u kojima se od ispitanika tražilo da procijene općenitu količinu kriminaliteta, remećenja javnog reda i količine rizika da postanu žrtvom kaznenog djela, pronađena je, u odnosu na subuzorke ispitanika, statistički značajna razlika kod čestica procjene količine kriminaliteta i procjene količine remećenja javnog reda (Tablica 7.). Kod obje čestice, i čestice procjene količine kriminaliteta i čestice procjene remećenja javnog reda, je vidljivo kako policijski službenici znatno češće od građana i predstavnika lokalne uprave količinu kriminaliteta i količinu remećenja javnog reda procjenjuju prosječnom. Predstavnici lokalne uprave najčešće količinu kriminala i količinu remećenja javnog reda procjenjuju malom, a za razliku od građana i policijskih službenika niti jedan predstavnik lokalne uprave ju ne procjenjuje velikom.

Tablica 7. Razlike u procjeni sigurnosti općenito

čestica	kategorije	% odgovora			χ^2	p
		mala	prosječna	velika		
količina kriminaliteta	građani	51,5	43,6	5,0	10.480	.033
	uprava	65,2	34,8	0,0		
	policija	27,0	67,6	5,4		
količina remećenja javnog reda	građani	40,6	54,5	5,0	14.920	.005
	uprava	65,2	34,8	0,0		
	policija	16,7	75,0	5,0		

U skupini čestica u kojima se od ispitanika tražilo da procijene općenitu količinu kriminaliteta, remećenja javnog reda i količine rizika da postanu žrtvom kaznenog djela u usporedbi s cijelom Republikom Hrvatskom, pronađena je, u odnosu na subuzorke ispitanika, statistički značajna razlika kod čestica procjene količine remećenja javnog reda i procjene količine rizika da postanu žrtvom kaznenog djela (Tablica 8.). Kod čestice procjene količine kriminaliteta je vidljivo kako ju članovi lokalne uprave, u odnosu na druga dva subuzorka, značajno češće procjenjuju malom, za razliku od policijskih službenika koji ju značajno češće procjenjuju prosječnom. Također, niti jedan predstavnik lokalne uprave ju ne procjenjuje velikom. Kod čestice procjene količine rizika da postanu žrtvom kaznenog djela, članovi lokalne uprave ju značajno češće procjenjuju malom, a policijski službenici ju značajno češće procjenjuju prosječnom, za razliku od građana i članova lokalne uprave. Niti jedan predstavnik lokalne vlasti, kao niti jedan policijski službenik ju ne procjenjuje velikom.

Tablica 8. Razlike u procjeni sigurnosti u usporedbi s RH

čestica	kategorije	% odgovora			χ^2	p
		mala	prosječna	velika		
količina remećenja javnog reda	građani	52,5	42,6	5,0	15.608	.004
	uprava	82,6	17,4	0,0		
	policija	32,4	64,9	2,7		
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela	građani	69,3	26,7	4,0	13.450	.009
	uprava	81,8	18,2	0,0		
	policija	45,9	54,1	0,0		

7. 2. 2. Procjena prisutnosti problema

U skupini čestica u kojima se od ispitanika tražilo da procijene prisutnost problema u gradu Zaprešiću pronađena je, u odnosu na subuzorke ispitanika, statistički značajna razlika na

nekoliko čestica (Tablica 9.). Kod čestice procjene nezaposlenosti je vidljivo da članovi lokalne uprave prisutnost nezaposlenosti značajno rjeđe procjenjuju ključnim problem, za razliku od policijskih službenika i građana. Niti jedan ispitani građanin nije procijenio da nezaposlenost ne predstavlja problem u Zaprešiću. Kod čestice procjene prisutnosti prljavštine i smeća na ulicama ili zelenim površinama je vidljivo da članovi gradske vlasti značajno češće procjenjuju kako prljavština i smeće ne predstavljaju problem, za razliku od građana i policijskih službenika koji su češće procijenili da predstavlja problem. Nijedan ispitanik od policijskih službenika i članova lokalne vlasti prljavštinu i smeće na ulicama i zelenim površinama nije procijenio kao ključan problem. Kod čestice procjene pojavnosti imovinskih delikata je vidljivo kako niti jedan ispitanik od predstavnike lokalne vlasti ne smatra imovinske delikte ključnim problemom, ali su značajno češće, u odnosu na druge subuzorke, procjenjivali prisutnost imovinskih delikata problemom. Kod čestice procjene sigurnosti transporta i povezanosti s drugim gradovima je vidljivo da su nositelji lokalne vlasti, za razliku od građana i policijskih službenika, značajno češće procjenjivali da ovaj aspekt uopće nije problem u Zaprešiću, dok ga građani i policijski službenici smatraju problemom, ali ne ključnim. Nijedna osoba od ispitanih policijskih službenika transport ne smatra ključnim problemom. Kod čestice procjene pojavnosti nacionalističkih ispada, ispada zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije ili drugih obilježja je vidljivo da su članovi lokalne vlasti, u odnosu na subuzorke, značajno češće procjenjivali kako navedeni ispadi uopće ne predstavljaju problem. Građani su ovu česticu značajno češće od druga dva uzorka procjenjivali problemom dok su policijski službenici značajno češće, u odnosu na građane i lokalnu vlast, nacionalističke ispade, ispade zbog vjere, spolne orijentacije ili drugih obilježja procjenjivali ključnim problemom. Kod posljednje čestice kod koje je pronađena statistički značajna razlika se od ispitanika tražilo da procjene prisutnost korupcije unutar gradskih institucija. Kod te čestice je vidljivo kako su građani značajno rjeđe, u odnosu na policijske službenike i nositelje lokalne vlasti, procjenjivali da korupcija uopće nije problem dok niti jedan predstavnik lokalne vlasti nije korupciju unutar gradskih institucija procijenio ključnim problemom.

Tablica 9. Razlike u procjeni prisutnosti problema u Zaprešiću

čestica	kategorije	% odgovora			χ^2	p
		uopće nije problem	problem	ključan problem		
Nezaposlenost	građani	0,0	46,5	53,5	24.819	.000
	uprava	13,0	78,3	8,7		

	policija	2,7	48,6	48,6		
Prljavština i smeće na ulicama ili zelenim površinama	građani	14,9	76,2	8,9	11.920	.018
	uprava	34,8	65,2	0,0		
	policija	10,8	89,2	0,0		
Imovinski delikti	građani	4,0	85,1	10,9	10.652	.031
	uprava	8,7	91,3	0,0		
	policija	3,7	83,9	24,3		
Transport	građani	15,8	77,2	6,9	13.799	.008
	uprava	47,8	47,8	4,3		
	policija	29,7	70,3	0,0		
Nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično	građani	27,7	70,3	2,0	18.770	.001
	uprava	61,9	38,1	0,0		
	policija	32,4	54,1	13,5		
Korupcija unutar gradskih institucija	građani	7,9	55,4	36,6	31.658	.000
	uprava	47,6	52,4	0,0		
	policija	12,6	56,6	30,8		

7. 2. 3. Procjena aktivnosti u lokalnoj zajednici

U skupini čestica u kojima se od ispitanika tražilo da procijene potrebu za primjenom određenih aktivnosti koje mogu utjecati na razinu kvalitete životu u Zaprešiću pronađena je, u odnosu na subuzorke ispitanika, statistički značajna razlika kod nekoliko čestica (Tablica 10.). Kod čestice procjene potrebe za primjenom dosljedne provedbe zakona da su nositelji lokalne vlasti značajno češće procjenjivali da je potrebno čim prije primijeniti dosljednu provedbu zakona dok su građani i policijski službenici značajno češće procjenjivali korisnom. Kod čestice procjene potrebe za povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade članovi lokalne uprave su značajno češće procjenjivali ovu aktivnost korisnom te niti jedan predstavnik lokalne vlasti ju nije procijenio beskorisnom. Građani su značajno češće, u odnosu na druge subuzorke, procjenjivali da je potrebno čim prije povećati broj programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade. Kod čestice procjene potrebe za upotrebom nadzornih kamera na javnim mjestima građani su značajno češće, u odnosu na druge ispitanike, procjenjivali da je ova metoda beskorisna. Niti jedan policijski službenik upotrebu nadzornih kamera na javnim mjestima nije procijenio beskorisnom. Kod čestice procjene potrebe za ulaganjem u mogućnosti zaposlenja je vidljivo da su građani značajno češće procjenjivali da je ovu metodu potrebno čim prije primijeniti, za razliku od nositelja lokalne vlasti i policijskih službenika koji ju smatraju korisnom. Niti jedan član lokalne vlasti, kao niti

jedan policijski službenik ovu aktivnost nije procijenio beskorisnom. Kod čestice procjene brige za ranjive skupine građana primjećujemo kako su članovi lokalne vlasti značajno rjeđe, s obzirom na subuzorke, procjenjivali da je ovu aktivnost potrebno čim prije primijeniti, ali ju niti jedan predstavnik ovog subuzorka nije procijenio beskorisnom. Kod čestice procjene za potrebom povećanja kulturnih sadržaja u Zaprešiću je dobiveno da su policijski službenici, u odnosu na građane i članove lokalne vlasti, značajno rjeđe procijenili da je ovu aktivnost potrebno čim prije procijeniti. Također, niti jedan član lokalne uprave nije procijenio strategiju povećanja kulturnih sadržaja u Zaprešiću beskorisnom.

Tablica 10. Razlike u procjeni potrebe za provedbom aktivnosti u Zaprešiću

čestica	kategorije	% odgovora			χ^2	p
		beskorisna	korisna	potrebno čim prije primijeniti		
Dosljedna provedba zakona	građani	1,0	54,5	44,6	13.065	.011
	uprava	8,7	73,9	17,4		
	policija	3,1	61,5	35,4		
Povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade	građani	2,0	55,4	42,6	11.047	.026
	uprava	0,0	91,3	8,7		
	policija	2,7	67,6	29,7		
Upotreba nadzornih kamera na javnim mjestima	građani	17,8	53,5	28,7	11.353	.023
	uprava	4,3	73,9	21,7		
	policija	0,0	62,2	37,8		
Ulaganje u mogućnosti zaposlenja	građani	1,0	25,7	73,3	21.613	.000
	uprava	0,0	69,6	30,4		
	policija	0,0	56,8	43,2		
Briga za ranjive skupine građana	građani	4,0	64,4	31,7	13.547	.009
	uprava	0,0	95,7	4,3		
	policija	11,1	72,2	16,7		
Povećanje kulturnih sadržaja u Zaprešiću	građani	6,9	59,4	33,7	11.881	.018
	uprava	0,0	78,3	21,7		
	policija	5,4	86,5	8,1		

7. 2. 4. Procjena odgovornosti dionika

U skupini čestica u kojima se od ispitanika tražilo da procijene razinu odgovornosti različitih dionika za područje sigurnosti građana i za područje kvalitete života građana u Zaprešiću pronađena je, u odnosu na subuzorke ispitanika, statistički značajna razlika kod čestice procjene odgovornosti policije za područje sigurnosti građana (Tablica 11.) i kod čestice

procjene odgovornosti građana za područje njihove kvalitete života (Tablica 12.). Kod čestice procjene odgovornosti policije za sigurnost građana Zaprešića je vidljivo da su policijski službenici značajno češće, u odnosu na građane i lokalnu upravu, procjenjivali sebe odgovornima dok su druga dva subuzorka značajno češće procjenjivali njihovu odgovornost ključnom za sigurnost građana. Niti jedan policijski službenik i nositelj lokalne vlasti nije procijenio da policija nije odgovorna.

Tablica 11. Razlike u procjeni odgovornosti za sigurnost građana Zaprešića

čestica	kategorije	% odgovora			χ^2	p
		nije odgovoran	odgovoran	ključna odgovornost		
Policija	građani	3,0	23,8	73,3	30.728	.000
	uprava	0,0	26,1	73,9		
	policija	0,0	73,0	27,0		

Kod čestice procjene odgovornosti građana za područje kvalitete života je vidljivo da su građani značajno češće u odnosu na druga dva subuzorka, svoju odgovornost u ovom području procjenjivali ključnom dok su policijski službenici i nositelji lokalne vlasti značajno češće procijenili da odgovornost postoji, ali nije ključna.

Tablica 12. Razlike u procjeni odgovornosti za kvalitetu života građana Zaprešića

čestica	kategorije	% odgovora			χ^2	p
		nije odgovoran	odgovoran	ključna odgovornost		
Građani	građani	2,0	37,6	60,4	12.979	.011
	uprava	4,3	69,6	26,1		
	policija	2,7	62,2	35,1		

8. Rasprava

Istraživanja u kojima se ispituje percepcija rizika, problema, potrebe preventivnih aktivnosti i odgovornosti različitih dionika u lokalnoj zajednici te utvrđuje razlika između istih nisu u velikoj mjeri prisutna u postojećoj literaturi. Iz tog razloga su postavljene nul – hipoteze.

H1 hipoteza se odnosi na percepciju količine kriminaliteta, količine remećenja javnog reda i rizika viktimizacije na području Zaprešića između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića. Rezultati istraživanja su pokazali da policijski službenici značajno češće procjenjuju količinu kriminaliteta, količinu remećenja javnog reda i količinu rizika viktimizacije većom od građana i nositelja lokalne vlasti. S obzirom na to da policijski službenici se svakodnevno susreću s ovim područjem, za očekivati je da imaju bolji uvid u stvarnu situaciju te da svoju percepciju temelje na pouzdanim statističkim podatcima, a ne na logičkom zaključivanju. Na osnovu navedenih rezultata, u kojima je statistički značajna razlika pronađena u četiri od šest ispitanih varijabli, moguće je zaključiti kako je H1 hipoteza odbačena.

H2 hipoteza se odnosi na percepciju prisutnosti problema koji utječu na kvalitetu života između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića. Istraživanja pokazuju da građani kao najveće probleme u svom okruženju vide subjektivnu nesigurnost, probleme poremećaja u ponašanju, nedjelotvornost komunalnog i javnog reda te oštećenja javne i privatne imovine dok policijski službenici kao najveće probleme procijenjuju one koji dolaze iz područja kriminaliteta, s obzirom na prirodu i područje njihovog rada (Cajner Mraović, 2009). Takvi rezultati slažu se s rezultatima ovog istraživanja. Zanimljivo je da nositelji lokalne vlasti značajno manje procjenjuju postojanje problema u lokalnoj zajednici te značajno manje, u odnosu na građane i policijske službenike, pridaju problemima epitet „ključan“. S obzirom da je statistički značajna razlika pronađena na šest od 26 čestica možemo zaključiti kako je H2 djelomično prihvaćena.

H3 se odnosi na percepciju potrebe za provedbom preventivnih strategija između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića. Rezultati istraživanja su pokazali da nositelji lokalne vlasti značajno češće od građana i policijskih službenika procjenjuju preventivne strategije korisnima, ali su i značajno rjeđe od njih procjenjivali da je neke strategije potrebno čim prije primijeniti. S druge strane, policijski službenici su procjenjivali da najveća potreba za onim strategijama kojima se je cilj rješavanja

problema kriminaliteta, što je u skladu i s njihovom percepcijom prisutnosti problema u Zaprešiću. Iz rezultata je vidljivo da su sve tri ispitane skupine prepoznale korisnost preventivnih strategija i aktivnosti te da su gotovo sve navedene strategije procijenile korisnima. Također možemo primijetiti da su ispitanici u skladu sa svojom procjenom prisutnosti problema određivali i prioritetne strategije. Temeljem dobivenih rezultata, u kojima je statistički značajna razlika pronađena šest od 17 varijabli, možemo zaključiti da je H3 djelomično prihvaćena.

H4 se odnosi na percepciju odgovornosti za sigurnost i kvalitetu života građana Zaprešića između policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u Zaprešiću i građana Zaprešića. Rezultati istraživanja su pokazali da policijski službenici prihvaćaju svoju odgovornost za sigurnost građana Zaprešića, ali ju značajno manje, u odnosu na druge dvije ispitne skupine, smatraju ključnom. Iz toga bismo mogli zaključiti da su policijski službenici svjesni svoje odgovornosti, ali i ograničenosti te da uviđaju potrebu za sudjelovanjem drugih aktera u lokalnoj zajednici kako bi se postigao što je veći mogući stupanj sigurnosti građana i održao se na toj razini. Kod procjene odgovornosti za sigurnost primijećen je visoki postotak ključne odgovornosti građana. Takav rezultat može upućivati na uspjeh preventivne strategije Ministarstva unutarnjih poslova RH čiji je cilj promicanje samozaštite građan u područje prevencije kriminaliteta. Građani su i na pitanju percepcije odgovornosti za njihovu kvalitetu života značajno češće smatrali sebe ključnima u tom području iz čega možemo zaključiti da su svjesni vlastitih mogućnosti i odgovornosti. Ta činjenica može biti dobar temelj za stvaranja budućih partnerstva za provedbu preventivnih strategija i politika u Zaprešiću. Zanimljiv rezultat iz ovog područja je procjena niske odgovornosti nevladinih udruga što bi moglo upućivati na nedovoljnu prepoznatost tog sektora i njegovom utjecaju i mogućnostima koje ima na području podizanja i održavanja kvalitete života građana. S obzirom da je statistički značajna razlika pronađena u dvije od 14 varijabli moguće je zaključiti da je H4 djelomično prihvaćena.

9. Zaključak

Polazna misao ovog diplomskog rada je bila istražiti koncept urbane sigurnosti, njegovu teorijsku utemeljenost i njegovu učinkovitost u prevenciji kriminaliteta te uspješnost u podizanju kvalitete života građana kao i održavanje njezine najviše moguće razine. Nakon pregleda i proučavanja stručne i domaće literature možemo zaključiti da se prevencija kriminaliteta kroz ovaj koncept podigla na višu razinu. Taj zaključak izvodimo iz činjenice da lokalne zajednice kroz ovaj koncept počinju ignorirati univerzalnost i okreću se individualnom i prilagođenom pristupu. To znači da pozornost posvećuju svojim problemima, a strategije razvijaju nakon analize vlastitih potreba, kapaciteta i raspoloživih materijalnih i ljudskih resursa. U konceptu urbane sigurnosti se također naglašava još jedna bitna stavka, a to je stvaranje partnerstva između svih dionika u lokalnoj zajednici koji svojim radom i djelovanjem utječu ili mogu utjecati na sigurnost građana i njihovu kvalitetu života. Iako je primarni cilj ovog koncepta osiguravanje sigurnosti članovima lokalne zajednice, sigurnost utječe i na njihovu kvalitetu životu što znači da koncept ima puno veći raspon djelovanja nego što se na početku pretpostavlja. Za sve ove činjenice koje čine filozofiju koncepta urbane sigurnosti je s velikim brojem istraživanja kroz povijest dokazano da povećavaju učinkovitost preventivnih politika i aktivnosti.

Kroz diplomski rad smo detaljnije pokazali tijek razvoja ideje o urbanoj sigurnosti kroz prethodne koncepte i teorije, predstavili smo glavne principe i sastavnice koncepta urbane sigurnosti te dokumente koji čine pravni okvir za njegovu primjenu. Također smo se osvrnuli na praktičnu primjenu i zaključili da se učinkovitost ovog koncepta već počela dokazivati kroz provedbu znanstvenih evaluacija u europskim zemljama, ali ne i u Hrvatskoj u kojoj on još uvijek postoji samo u teoriji. Upravo iz tog razloga je provedeno istraživanje u gradu Zaprešiću kako bismo njime dobili podatke koji bi mogli činiti temelje za buduće projekte.

Ciljevi istraživanja su bili analiza prisutnosti problema i potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti, identifikacija ključnih aktera za kvalitetu životu građana Zaprešića te utvrditi postoje li razlike između tri skupine ispitanika: policijskih službenika PP Zaprešić, nositelja lokalne vlasti u gradu Zaprešiću i građana Zaprešića. Dobiveni rezultati su nam pokazali da, iako postoje određena neslaganja, postoje i dobri temelji za provedbu politike u skladu s konceptom urbane sigurnosti. Neki od tih temelja su svijest o problemima, motiviranost ispitanih dionika za preventivno djelovanje te prepoznata važnost prevencije kao i slaganje sve tri ispitane skupine o stvaranju partnerstva i zajedničkom djelovanju na ovom području.

Ovim istraživanjem su dobivena određena saznanja za područje grada Zaprešića koja su pokazala da je ovaj tip istraživanja potrebno provesti i u drugim lokalnim zajednicama kako bismo dobili valjane i znanstveno utemeljene podatke s kojima bismo kreirali i provodili učinkovitiju preventivnu politiku jer bismo znali s čime se suočavamo, koji su naši prioriteti, koje su naše mogućnosti i tko je odgovoran za određene aktivnosti. Tako bi lokalne zajednice povećale učinkovitost svog preventivnog djelovanja jer bi ono bilo prilagođeno potrebama i obilježjima svake zajednice pojedinačno.

Literatura

AGIS. (2006). *Planning urban design and management for crime prevention – handbook.* Milano: European Comission.

Australian Capital Territory Government (2000). *Crime Prevention and Urban Design Resource Manual.* Canberra: Urban Service.

Balgač, I. (2012). Obranjivi prostor – Teorija napuštena s razlogom?. *Policija i sigurnost, 22(1),* 71-87.

Balgač, I. (2013). Prevencija kriminaliteta kroz uređenje okoliša i urbani dizajn (CPTED). *Policija i sigurnost, 22(1),* 88-104.

Borovec, K., Balgač, I., Karlović, R. (2011). *Situacijski pristup prevenciji kriminaliteta: od teorije do prakse utemeljene na dokazima.* Zagreb: MUP RH.

Borovec, K. (2012). Razvoj vijeća za prevenciju kriminaliteta u lokalnoj zajednici prema održivim i učinkovitim koalicijama. *Policija i sigurnost, 22(1),* 1-25.

Borovec i sur. (2013). *Policijski rad okrenut zajednici – priručnik za policijske rukovoditelje i službenike.* Zagreb: MUP RH.

Braga, A. A. (2008). *Problem oriented policing and crime prevention*. New York: Criminal Justice Press.

Butorac, K., Solomun, D. (2013). Utemeljenost suvremene policijske znanosti i njen doprinos policijskoj praksi. *Policija i sigurnost, 22(1),* 131-155.

Cajner Mraović, I. (2009). *Prevencija kriminaliteta u lokalnoj zajednici – organizacijske i akcijske upute vijećima za prevenciju*. Zagreb: MUP RH

Cajner Mraović, I. (2009). *Prevencija kriminaliteta u lokalnoj zajednici – strategija primjene znanosti i iskustva dobre prakse*. Zagreb: MUP RH.

Cajner Mraović, I., Faber, V., Volarević, G. (2003): *Strategija djelovanja Policija u zajednici*. Zagreb: MUP RH.

Center for Problem-Oriented Policing. (2013). *About POP*. http://www.popcenter.org/. Pristupljeno 18. 7. 2014.

City of Virginia Beach (2000). *Crime Prevention through Environmental Design: General Guidelines for Designing Safer Communities.*City of Virginia Beach.

Clarke, R.V. (2005). *Seven misconceptions of situational crime prevention*. Handbook of Crime Prevention and Public Safety. Portland: Willan Publishing.

Clarke, R. V. (1997). *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies.* Guilderland: School of Criminal Justice Rutgers University.

Clarke, R. V. (1997). *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies, Second Edition*. New York: Harrow and Heston.

Council of Europe. (1992). *European Urban Charter*. Strasbourg: Council of Europe.

Council of Europe. (2008). *Manifesto for a new Urbanity - European Urban Charter II*. Strasbourg: Council of Europe.

Doležal, D. (2009). Razumijevanje straha od kriminaliteta. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 45, 1-14.

Državno preventivno vijeće Donje Saksonije. (2007). Kakvoća u prevenciji kriminala – norme programa Beccaria. www.beccaria-standards.net. Pristupljeno 18. 8. 2014.

Edwards, A., Hughes, G. and Lord, N. (2013). Urban security in Europe: Translating a concept in public criminology. *European Journal of Criminology, 10*(3), 260-283.

Ekblom, P. (2008). *The 5Is framework: a practical tool for transfer and sharing of crime prevention and community safety knowledge*. Dostupno na: www.designagainstcrime.com. Pristupljeno 20. 8. 2014.

European Forum for Urban Security. (2012). *Security, Democracy and Cities: The Manifesto of Aubervilliers and Saint-Denis*. www.efus.com. Pristupljeno 1. 9. 2014.

Farrell, G., Clarke, K., Ellingworth, D., Pease, K. (2005). Of targets and supertargets: a Routin Activity Theory of high crime rates, Internet Journal of Criminology. Dostupno na: www.internetjournalofcriminology.com. Pristupljeno 20. 7. 2014.

Gardner, R. A. (1995). Crime prevention through Environmental Design. Dostupno na: http://www.crimewise.com/library/cpted.html. Pristupljeno 22. 7. 2014.

Gilling, D. i sur. (2013). Powers, liabilities and expertise in community safety: Comparative lessons for 'urban security' from the United Kingdom and the Republic of Ireland. *European Journal of Criminology, 10(3),* 326–340.

Glasnović Gjoni, V. (2006). Strah od kriminaliteta: Obilježja spola i dobi. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 13, 171-178.

Gok, O. (2011). The Role Opportunity In Crime Prevention And Possible Threats Of Crime Control Benefits. *Turkish Journal od Police Studies*, 13(1), 97-114.

Linden, R. (2007). Situational Crime Prevention: Its Role in Comprehensive Prevention Initiatives. *Revue de l' IPC Review, vol. 1,* 139-159.

Meško, G., Lobnikar, B. (2005). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing: An international journal of police strategies & management 28(2),* 353-373.

Meško, G., Sotlar, A. (2013). Prevencija kriminaliteta u lokalnim zajednicama–između *ad hoc* pristupa i na znanju utemeljenih preventivnih djelatnosti. *Policija i sigurnost, 22(1),* 42-59.

Meško, G., Tominc, B., Sotlar, A. (2013). Urban security management in the capitals of the former Yugoslav republics. *European Journal of Criminology, 10(3),* 284–296.

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske. (2005). *Prevencija kriminaliteta u Europskoj uniji.* Zagreb: MUP RH.

National Crime Prevention Council (2003). *Crime Prevention through Environmental Design Guidebook.* Washington, DC.

Queensland Govenrment (2007). *Crime Prevention through Environmental Design: Guidelines for Queensland.* The State of Queensland.

Recasens, A., Cardoso, C., Castro, J., Nobili, G. (2013). Urban security in southern Europe. *European Journal of Criminology, 10(3),* 368–382.

Shaftoe, H. (2004). *Crime prevention facts, fallacies and the future.* New York: Palgrave Macmillan.

Shaw, M., Carli, V. (2011). *Practical Approaches to Urban Crime Prevention.* Montreal: UNODC.

Unites Nations Office on Drugs and Crime (2010). *Making them work - Handbook on the Crime Prevention Guidelines.* New York: United Nations.

Urbis Project. (2011). *Best practices review and collection for local actors.* Dostupno na: www.urbisproject.eu. Pristupljeno 20. 5. 2014.

Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (2009), Narodne novine 76/09. Dostupno na: www.zakon.hr. Pristupljeno 25. 8. 2014.

Prilozi

Prilog br. 1: Upitnik za građane grada Zaprešića

Osjećaj sigurnosti i kvaliteta života u Zaprešiću

Poštovani,
u svrhu izrade diplomskog rada na Edukacijsko rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu provodim istraživanje o sigurnosti građana i kvaliteti života u Zaprešiću. Cilj istraživanja je, nakon anketiranja građana Zaprešića, policijskih službenika i predstavnika gradske uprave, steći uvid u procjenu sigurnosti i kvalitete življenja u Zaprešiću i utvrditi postojanje razlika među anketiranim skupinama. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnova za planiranje poboljšanja sigurnosti građana i kvalitete života u Zaprešiću.
Dobrovoljnim popunjavanjem upitnika dajete pristanak za korištenje vaših odgovora u istraživačke svrhe. Molim Vas da ne upisujete Vaše ime ili identitet u bilo kojem dijelu ankete jer Vam se na taj način jamči anonimnost. Molim Vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.
Zahvaljujem i srdačno Vas pozdravljam,

Petra Hruškar

Kvaliteta života građana
Molimo vas da u slijedećim pitanjima znakom "x" označite stupanj vašeg slaganja sa svakom tvrdnjom

1. Općenito govoreći ocijenili biste da je u Zaprešiću:

	mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta			
količina remećenja javnog reda			
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

2. Općenito govoreći, ocijenili biste da je u Zaprešiću, u usporedbi sa čitavom Republikom Hrvatskom:

	mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta			
količina remećenja javnog reda			
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

3. Koliko se sigurno osjećate ako se Zaprešićem krećete

	Potpuno nesigurno	Donekle nesigurno	Niti sigurno niti nesigurno	Donekle sigurno	U potpunosti sigurno
tijekom dana					
tijekom noći					

4. Da li Vam se ikad dogodilo:

	Ne	Da
da Vam je ukraden osobni automobil		
da Vam je ukraden auto-radio ili nešto drugo iz auta ili neki dio auta		

da Vam je ukraden bicikl/motocikl		
da Vam je netko nasilno ili uz prijetnju nasiljem nešto oteo ili pokušao oteti		
da ste bili žrtvom džepne krađe		
da ste doživjeli provalu ili pokušaj provale u Vaš stan/kuću		
da ste bili prevareni, tj. da Vas je netko namjerno „prešao“ i time Vam nanio financijsku štetu		
da ste bili fizički napadnuti ili Vam je netko prijetio da će Vas napasti		
da Vas je netko prisilio na seksualnu radnju		

5. Ukoliko Vam se dogodila neka od prethodnih situacija, jeste li to prijavili policiji?

Ukoliko Vam se nije dogodila nijedna od navedenih situacija molim Vas da preskočite pitanje.

1) Da

2) Ne iz slijedećeg razloga: _____

6. U slijedećoj tablici su navedeni problemi koji mogu utjecati na kvalitetu života u gradu. Na skali od 1 do 5 ocijenite za svaku stavku u kojoj mjeri navedena stavka čini problem u Zaprešiću, pri čemu 1 označava “uopće nije problem”, a 5 “ključan problem”. Molim Vas pazite da je minimalno jedan odgovor označen sa brojem 5.

	1	2	3	4	5
Zagađenje okoliša (ilegalno odlaganje otpada, industrijsko zagađenje)					
Očuvanje prirodnih resursa (voda, šume,..)					
Buka tijekom noći					
Pogrešno i nepropisno parkiranje i zaustavljanje vozila					
Zlouporaba alkohola odrasle osobe					
Zlouporaba alkohola među mladima					
Oštećivanje privatne imovine i javnih dobara (npr. šaranje po zidovima, vandalizam)					
Nasilje prema ljudima (uključujući i obiteljsko nasilje)					
Zloupotreba droga odrasle osobe					
Zlouporaba droga među mladima					
Nezaposlenost					
Prljavštvina i smeće na ulicama ili zelenim površinama					
Trgovanje ljudima					
Pristupačnost javnih institucija I službi osobama s invaliditetom u Zaprešiću.					
Trgovina drogom					
Izgredi maloljetnika					
Imovinski delikti (provale, pljačke, krađe)					
Prevencija i mogućnost brze reakcije u					

slučaju kriznih situacija (poplave, potresi,...)					
Transport (sigurnost javnog prijevoza, povezanost sa Zagrebom)					
Briga i zaštita za ranjive skupine stanovništva (bolesni, stariji, osobe s invaliditetom, djeca,...)					
Uređenost i sigurnost javnih parkova i dječjih igrališta u Zaprešiću					
Ponuda sportskih, kreativnih i kulturnih sadržaja za kvalitetno provođenje slobodnog vremena građana Zaprešića					
Razrušene i napuštene zgrade					
Nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično					
Mogućnost kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću					
Korupcija unutar gradskih instituacija					

7. U slijedećoj tablici se nalaze neke od aktivnosti koji utječu na kvalitetu života u gradu. Molim Vas da ocijenite za svaku stavku od 1 do 5 koliko bi njena provedba poboljšala kvalitetu života u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "u potpunosti je beskorisna", a 5 "potrebno ju je čim prije primijeniti".

	1	2	3	4	5
Dosljedna provedba zakona					
Povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade					
Izgradnja kvalitetnih prometnica kroz Zaprešić					
Izgradnja ustanova za osobe kojima je potrebna tuđa briga i skrb (stare i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom,…)					
Upotreba nadzornih kamera na javnim mjestima					
Ulaganje u mogućnosti zaposlenja					
Smanjivanje prilika za počinjenje kriminalnih aktivnosti					
Ulaganje u mogućnosti kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću					
Veći napori u području prevencije kriminaliteta					
Briga za ranjive skupine građana (žene, djeca, stariji,…)					
Veće angažiranje građana u području osobne sigurnosti					
Promicanje prava manjinskih skupina					
Jačanje demokratskog pristupa					

sigurnosnim strategijama (održavanje tribina o sigurnosti građana, uključivanje građane u donošenje odluka,..)					
Povećanje sportskih sadržaja u Zaprešiću					
Češće i strože kažnjavanje za nepropisno parkiranje i prometne prekršaje					
Povećanje kulturnih sadržaja u Zaprešiću					
Uspostava bolje komunikacije i suradnje između građana, policije i lokalne uprave					

8. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je, po Vašem mišljenju, svaki od navedenih aktera odgovoran za <u>sigurnost</u> građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna".

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Gradsko vijeće grada Zaprešića					
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

9. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je svaki od navedenih aktera odgovoran za <u>kvalitetu života</u> građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna".

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Gradsko vijeće grada Zaprešića					
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

10. Slijedeće pitanje se odnosi na Vašu procjenu postupanja policije u gradu Zaprešiću. Kako procjenjujete:

	Jako loše	Loše	Ni dobro ni loše	Dobro	Jako dobro
učinkovitost policije u suzbijanju problema koji se pojavljuju na području Zaprešića					
suradnju policije sa građanima u rješavanju problema koji se pojavljuju u Zaprešiću					
pomoć koju policija pruža žrtvama kaznenih djela					
stručnost policijskih službenika					
pouzdanost policijskih službenika (da se na					

njih možete osloniti)					
uspješnost policije u zaštiti žena od nasilju u Zaprešiću					
uspješnost policije u zaštiti djece od nasilju u Zaprešiću					
uspješnost policije u zaštiti manjinskih skupina od nasilju u Zaprešiću					
učinkovitost policije u održavanju javnog reda na području Zaprešića					

11. Jeste li posljednjih 12 mjeseci imali kontakt s policijskim službenicima iz PP Zaprešić (osim administrativnih poslova vezanih uz dokumente) ?

1) Da
2) Ne

12. Ako je odgovor na prethodno pitanje „Da“, molim Vas da procijenite kako su se policijski službenici postupali prema Vama?

Ako je Vaš odgovor ne, molim Vas da preskočite pitanje.

1) Bili su profesionalni
2) Bili su nezainteresirani
3) Bili su bezobrazni

13. Znate li postoji li u Zaprešiću Vijeće za prevenciju?

1) Da
2) Ne
3) Ne znam

14. Znate li kontakt policajca za Vaše područje?

1) Da
2) Ne

15. Smatrate li kako bi policija u Zaprešiću trebala više informirati javnost o:

	Apsolutno da	Da	Ne	Apsolutno ne
ovlastima policijskih službenika u kontaktu s građanima				
savjetima o zaštiti od kriminala				
stanju kriminala na području Zaprešića				
sigurnosti cestovnog prometa u Zaprešiću				
mogućnostima pritužbi građana				

16. Koji su Vaši izvori informacija o radu policijske postaje Zaprešić?

Televizija Zaprešić	
Radio Zaprešić	
besplatni gradski informativni mjesečnik „Zaprešić“	
Internet	
Osobno iskustvo	
Iskustvo meni bliskih osoba	

Drugo: _____	

Sociodemografski podatci
Molim Vas da označite podatke koji se odnose na Vas:
1. Spol:
1) muški
2) ženski

2. Dob (upišite pune godine):
_____

3. Obrazovanje (zaokružite najviši završeni stupanj):
1) završena osnovna škola
2) završena srednja škola
3) završen preddiplomski studij
4) završen diplomski studij (bolonjski ili prema "starom" sistemu)
5) završen poslijediplomski studij (mr. sc. ili dr. sc.)

4. Radni status
1) učenik/ica ili student/ica
2) zaposlen/a
3) nezaposlen/a
4) umirovljenik/ica

5. Kako procijenjujete Vaše fizičko i psihičko zdravlje u posljednjih godinu dana?
1) jako lose
2) lose
3) osrednje
4) dobro
5) vrlo dobro

6. Mjesto stanovanja:
1) Grad Zaprešić
2) okolna mjesta (Pojatno, Kupljenovo, Ivanec, Jablanovec, Šibice)

7. Koliko dugo živite u Zaprešiću?
1) manje od godinu dana
2) 1 - 5 godina
3) 5 -15 godina
4) više od 15 godina

Zahvaljujem na sudjelovanju u istraživanju :)

Prilog br.2: Upitnik za nositelje lokalne vlasti u gradu Zaprešiću

Osjećaj sigurnosti i kvaliteta života u Zaprešiću

Poštovani,

u svrhu izrade diplomskog rada na Edukacijsko rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu provodim istraživanje o sigurnosti građana i kvaliteti života u Zaprešiću. Cilj istraživanja je, nakon anketiranja građana Zaprešića, policijskih službenika i predstavnika gradske uprave, steći uvid u procjenu sigurnosti i kvalitete življenja u Zaprešiću i utvrditi postojanje razlika među anketiranim skupinama. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnova za planiranje poboljšanja sigurnosti građana i kvalitete života u Zaprešiću.

Dobrovoljnim popunjavanjem upitnika dajete pristanak za korištenje vaših odgovora u istraživačke svrhe. Molim Vas da ne upisujete Vaše ime ili identitet u bilo kojem dijelu ankete jer Vam se na taj način jamči anonimnost. Molim Vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.

Zahvaljujem i srdačno Vas pozdravljam,

Petra Hruškar

Kvaliteta života građana

Molimo vas da u slijedećim pitanjima znakom "x" označite stupanj vašeg slaganja sa svakom tvrdnjom

1. Općenito govoreći ocijenili biste da je u Zaprešiću:

	mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta			
količina remećenja javnog reda			
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

2. Općenito govoreći, ocijenili biste da je u Zaprešiću, u usporedbi sa čitavom Republikom Hrvatskom:

	mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta			
količina remećenja javnog reda			
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

3. Koliko se sigurno osjećate ako se Zaprešićem krećete

	Potpuno nesigurno	Donekle nesigurno	Niti sigurno niti nesigurno	Donekle sigurno	U potpunosti sigurno
tijekom dana					
tijekom noći					

4. Da li Vam se ikad dogodilo:

	Ne	Da
da Vam je ukraden osobni automobil		
da Vam je ukraden auto-radio ili nešto drugo iz auta ili neki dio auta		
da Vam je ukraden bicikl/motocikl		
da Vam je netko nasilno ili uz prijetnju nasiljem nešto oteo ili pokušao oteti		
da ste bili žrtvom džepne krađe		

da ste doživjeli provalu ili pokušaj provale u Vaš stan/kuću		
da ste bili prevareni, tj. da Vas je netko namjerno „prešao“ i time Vam nanio financijsku štetu		
da ste bili fizički napadnuti ili Vam je netko prijetio da će Vas napasti		
da Vas je netko prisilio na seksualnu radnju		

5. Ukoliko Vam se dogodila neka od prethodnih situacija, jeste li to prijavili policiji?

Ukoliko Vam se nije dogodila nijedna od navedenih situacija molim Vas da preskočite pitanje.

1) Da

2) Ne iz slijedećeg razloga: _____

6. U slijedećoj tablici su navedeni problemi koji mogu utjecati na kvalitetu života u gradu. Na skali od 1 do 5 ocijenite za svaku stavku u kojoj mjeri navedena stavka čini problem u Zaprešiću, pri čemu 1 označava “uopće nije problem”, a 5 “ključan problem”. Molim Vas pazite da je minimalno jedan odgovor označen sa brojem 5.

	1	2	3	4	5
Zagađenje okoliša (ilegalno odlaganje otpada, industrijsko zagađenje)					
Očuvanje prirodnih resursa (voda, šume,..)					
Buka tijekom noći					
Pogrešno i nepropisno parkiranje i zaustavljanje vozila					
Zlouporaba alkohola odrasle osobe					
Zlouporaba alkohola među mladima					
Oštećivanje privatne imovine i javnih dobara (npr. šaranje po zidovima, vandalizam)					
Nasilje prema ljudima (uključujući i obiteljsko nasilje)					
Zloupotreba droga odrasle osobe					
Zlouporaba droga među mladima					
Nezaposlenost					
Prljavštvina i smeće na ulicama ili zelenim površinama					
Trgovanje ljudima					
Pristupačnost javnih institucija I službi osobama s invaliditetom u Zaprešiću.					
Trgovina drogom					
Izgredi maloljetnika					
Imovinski delikti (provale, pljačke, krađe)					
Prevencija i mogućnost brze reakcije u slučaju kriznih situacija (poplave, potresi,...)					
Transport (sigurnost javnog prijevoza, povezanost sa Zagrebom)					
Briga i zaštita za ranjive skupine					

stanovništva (bolesni, stariji, osobe s invaliditetom, djeca,...)					
Uređenost i sigurnost javnih parkova i dječjih igrališta u Zaprešiću					
Ponuda sportskih, kreativnih i kulturnih sadržaja za kvalitetno provođenje slobodnog vremena građana Zaprešića					
Razrušene i napuštene zgrade					
Nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično					
Mogućnost kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću					
Korupcija unutar gradskih instituacija					

7. U slijedećoj tablici se nalaze neke od aktivnosti koji utječu na kvalitetu života u gradu. Molim Vas da ocijenite za svaku stavku od 1 do 5 koliko bi njena provedba poboljšala kvalitetu života u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "u potpunosti je beskorisna", a 5 "potrebno ju je čim prije primijeniti".

	1	2	3	4	5
Dosljedna provedba zakona					
Povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade					
Izgradnja kvalitetnih prometnica kroz Zaprešić					
Izgradnja ustanova za osobe kojima je potrebna tuđa briga i skrb (stare i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom,…)					
Upotreba nadzornih kamera na javnim mjestima					
Ulaganje u mogućnosti zaposlenja					
Smanjivanje prilika za počinjenje kriminalnih aktivnosti					
Ulaganje u mogućnosti kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću					
Veći napori u području prevencije kriminaliteta					
Briga za ranjive skupine građana (žene, djeca, stariji,…)					
Veće angažiranje građana u području osobne sigurnosti					
Promicanje prava manjinskih skupina					
Jačanje demokratskog pristupa sigurnosnim strategijama (održavanje tribina o sigurnosti građana, uključivanje građane u donošenje odluka,..)					
Povećanje sportskih sadržaja u Zaprešiću					
Češće i strože kažnjavanje za nepropisno					

parkiranje i prometne prekršaje					
Povećanje kulturnih sadržaja u Zaprešiću					
Uspostava bolje komunikacije i suradnje između građana, policije i lokalne uprave					

8. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je, po Vašem mišljenju, svaki od navedenih aktera odgovoran za <u>sigurnost</u> građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna".

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Gradsko vijeće grada Zaprešića					
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

9. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je svaki od navedenih aktera odgovoran za <u>kvalitetu života</u> građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna".

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Gradsko vijeće grada Zaprešića					
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

10. Slijedeće pitanje se odnosi na Vašu procjenu postupanja policije u gradu Zaprešiću. Kako procjenjujete:

	Jako loše	Loše	Ni dobro ni loše	Dobro	Jako dobro
učinkovitost policije u suzbijanju problema koji se pojavljuju na području Zaprešića					
suradnju policije sa građanima u rješavanju problema koji se pojavljuju u Zaprešiću					
pomoć koju policija pruža žrtvama kaznenih djela					
stručnost policijskih službenika					
pouzdanost policijskih službenika (da se na njih možete osloniti)					
uspješnost policije u zaštiti žena od nasilju u Zaprešiću					
uspješnost policije u zaštiti djece od nasilju u Zaprešiću					

uspješnost policije u zaštiti manjinskih skupina od nasilju u Zaprešiću					
učinkovitost policije u održavanju javnog reda na području Zaprešića					

11. Jeste li posljednjih 12 mjeseci imali kontakt s policijskim službenicima iz PP Zaprešić (osim administrativnih poslova vezanih uz dokumente) ?

1) Da
2) Ne

12. Ako je odgovor na prethodno pitanje „Da“, molim Vas da procijenite kako su se policijski službenici postupali prema Vama?

Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje ne, molim Vas da preskočite ovo pitanje.

1) Bili su profesionalni
2) Bili su nezainteresirani
3) Bili su bezobrazni

13. Smatrate li kako bi policija u Zaprešiću trebala više informirati javnost o:

	Apsolutno da	Da	Ne	Apsolutno ne
ovlastima policijskih službenika u kontaktu s građanima				
savjetima o zaštiti od kriminala				
stanju kriminala na području Zaprešića				
sigurnosti cestovnog prometa u Zaprešiću				
mogućnostima pritužbi građana				

14. Jeste li upoznati s radom Vijeća za prevenciju grada Zaprešića?

1) Osobno sam član/ica Vijeća za prevenciju grada Zaprešića
2) Osobno nisam član/ica Vijeća za prevenciju grada Zaprešića, ali sam upoznat/a s njegovim radom
3) Znam za postajanje Vijeća za prevenciju grada Zaprešića, ali nisam upoznat/a s njegovim radom
4) Nisam čuo/la za postojanje Vijeća za prevenciju grada Zaprešića

15. Jesu li u posljednjih 5 godina provođena istraživanja o stanju sigurnosti građana (osim statističkih analiza policije) u Zaprešiću?

1. Da
2. Ne
3. Ne znam

16. Na skali od 1 do 5 označite Vaše slaganje s tvrdnjama koje su tiču <u>trenutne situacije po pitanju upravljanja sigurnošću</u> u gradu Zaprešiću, pri čemu 1 označava “uopće se ne slažem”, a 5 “u potpunosti se slažem”.

	1	2	3	4	5
Upravljanje sigurnosti u gradu Zaprešiću temelji se na tradicionalnoj provedbi kaznenog zakona i reaktivnim policijskim strategijama.					
Upravljanje sigurnosti u Zaprešiću je zbunjujuće i nekoordinirano polje.					
U Zaprešiću postoji osoba koja je zadužena za koordinaciju svih aktera odgovornih za prevenciju kriminaliteta.					
U Zaprešiću je ostvarena dobra suradnja između policije i lokalne uprave s ciljem prevencije kriminaliteta.					

Građani imaju veliki utjecaj u donošenju odluka koje se tiču njihove sigurnosti.					
U području prevencije kriminaliteta provode se programi koji se temelje na dokazima i znanstvenoj evaluaciji.					
Odabrani političari i gradonačelnik su dovoljno kvalificirani za upravljanje sigurnosti u Zaprešiću.					
Grad Zaprešić ulaže velike napore u poboljšanje kvalitete života njegovih građana.					

Sociodemografski podatci
Molim Vas da označite podatke koji se odnose na Vas:

1. Spol:
1) muški
2) ženski

2. Dob (upišite pune godine):
_____

3. Obrazovanje (zaokružite najviši završeni stupanj):
1) završena osnovna škola
2) završena srednja škola
3) završen preddiplomski studij
4) završen diplomski studij (bolonjski ili prema "starom" sistemu)
5) završen poslijediplomski studij (mr. sc. ili dr. sc.)

4. Kako procijenjujete Vaše fizičko i psihičko zdravlje u posljednjih godinu dana?
1) jako loše
2) loše
3) osrednje
4) dobro
5) vrlo dobro

5. Mjesto stanovanja:
1) Grad Zaprešić
2) okolna mjesta (Pojatno, Kupljenovo, Ivanec, Jablanovec, Šibice)

6. Koliko dugo živite u Zaprešiću?
1) manje od godinu dana
2) 1 - 5 godina
3) 5 -15 godina
4) više od 15 godina

7. Ukupne godine djelovanja u Gradskom vijeću grada Zaprešića (molim upišite pune godine):
_____

Zahvaljujem na sudjelovanju u istraživanju :)

Prilog br. 3: Upitnik za policijske službenike PP Zaprešić

Upitnik za policijske službenike PP Zaprešić

Poštovani,

u svrhu izrade diplomskog rada na Edukacijsko rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu provodim istraživanje o sigurnosti građana i kvaliteti života u Zaprešiću. Cilj istraživanja je, nakon anketiranja građana Zaprešića, policijskih službenika i predstavnika gradske uprave, steći uvid u procjenu sigurnosti i kvalitete življenja u Zaprešiću i utvrditi postojanje razlika među anketiranim skupinama. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnova za planiranje poboljšanja sigurnosti građana i kvalitete života u Zaprešiću.

Dobrovoljnim popunjavanjem upitnika dajete pristanak za korištenje vaših odgovora u istraživačke svrhe. Molim Vas da ne upisujete Vaše ime ili identitet u bilo kojem dijelu ankete jer Vam se na taj način jamči anonimnost. Molim Vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.

Zahvaljujem i srdačno Vas pozdravljam,

Petra Hruškar

Procjena sigurnosti u Zaprešiću

Molim Vas da u slijedećim pitanjima znakom "x" označite stupanj vašeg slaganja sa svakom tvrdnjom.

1. Općenito govoreći ocijenili biste da je u Zaprešiću:

	mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta			
količina remećenja javnog reda			
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

2. U usporedbi sa čitavom Republikom Hrvatskom, ocijenili biste da je u Zaprešiću:

	mala	prosječna	velika
količina kriminaliteta			
količina remećenja javnog reda			
količina rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

3. Koliko se sigurno osjećate ako se Zaprešićem krećete

	Potpuno nesigurno	Donekle nesigurno	Niti sigurno niti nesigurno	Donekle sigurno	U potpunosti sigurno
tijekom dana					
tijekom noći					

4. U slijedećoj tablici su navedeni problemi koji mogu utjecati na kvalitetu života u gradu. Na skali od 1 do 5 ocijenite za svaku stavku u kojoj mjeri navedena stavka čini problem u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije problem", a 5 "ključan problem". Molim Vas pazite da je minimalno jedan odgovor označen sa brojem 5.

	1	2	3	4	5
Zagađenje okoliša (ilegalno odlaganje otpada, industrijsko zagađenje)					
Očuvanje prirodnih resursa (voda, šume,..)					
Buka tijekom noći					
Pogrešno i nepropisno parkiranje i zaustavljanje vozila					
Zlouporaba alkohola odrasle osobe					
Zlouporaba alkohola među mladima					

Oštećivanje privatne imovine i javnih dobara (npr. šaranje po zidovima, vandalizam)					
Nasilje prema ljudima (uključujući i obiteljsko nasilje)					
Zloupotreba droga odrasle osobe					
Zlouporaba droga među mladima					
Nezaposlenost					
Prljavština i smeće na ulicama ili zelenim površinama					
Trgovanje ljudima					
Pristupačnost javnih institucija I službi osobama s invaliditetom u Zaprešiću.					
Trgovina drogom					
Izgredi maloljetnika					
Imovinski delikti (provale, pljačke, krađe)					
Prevencija i mogućnost brze reakcije u slučaju kriznih situacija (poplave, potresi,...)					
Transport (sigurnost javnog prijevoza, povezanost sa Zagrebom)					
Briga i zaštita za ranjive skupine stanovništva (bolesni, stariji, osobe s invaliditetom, djeca,...)					
Uređenost i sigurnost javnih parkova i dječjih igrališta u Zaprešiću					
Ponuda sportskih, kreativnih i kulturnih sadržaja za kvalitetno provođenje slobodnog vremena građana Zaprešića					
Razrušene i napuštene zgrade					
Nacionalistički ispadi, ispadi zbog vjerske pripadnosti, spolne orijentacije i slično					
Mogućnost kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću					
Korupcija unutar gradskih institucija					

5. U slijedećoj tablici se nalaze neke od aktivnosti koji utječu na kvalitetu života u gradu. Molim Vas da ocijenite za svaku stavku od 1 do 5 koliko bi njena provedba <u>poboljšala kvalitetu života</u> u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "u potpunosti je beskorisna", a 5 "potrebno ju je čim prije primijeniti".

	1	2	3	4	5
Dosljedna provedba zakona					
Povećanje programa prevencije neprihvatljivog ponašanja za mlade					
Izgradnja kvalitetnih prometnica kroz Zaprešić					
Izgradnja ustanova za osobe kojima je potrebna tuđa briga i skrb (stare i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom,…)					
Upotreba nadzornih kamera na javnim mjestima					
Ulaganje u mogućnosti zaposlenja					
Smanjivanje prilika za počinjenje kriminalnih aktivnosti					
Ulaganje u mogućnosti kvalitetnog obrazovanja u Zaprešiću					
Veći napori u području prevencije kriminaliteta					
Briga za ranjive skupine građana (žene, djeca, stariji,…)					
Veće angažiranje građana u području osobne sigurnosti					
Promicanje prava manjinskih skupina					
Jačanje demokratskog pristupa sigurnosnim strategijama (održavanje tribina o sigurnosti građana, uključivanje građane u donošenje					

odluka,..)					
Povećanje sportskih sadržaja u Zaprešiću					
Češće i strože kažnjavanje za nepropisno parkiranje i prometne prekršaje					
Povećanje kulturnih sadržaja u Zaprešiću					
Uspostava bolje komunikacije i suradnje između građana, policije i lokalne uprave					

6. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je, po Vašem mišljenju, svaki od navedenih aktera odgovoran za <u>sigurnost</u> građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna".

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Gradsko vijeće grada Zaprešića					
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

7. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je svaki od navedenih aktera odgovoran za <u>kvalitetu života</u> građana u Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće nije odgovoran", a 5 "njegova odgovornost je ključna".

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Gradsko vijeće grada Zaprešića					
Županijsko vijeće i župan Zagrebačke županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

8. Jeste li upoznati s radom Vijeća za prevenciju grada Zaprešića?

1) Osobno sam član/ica Vijeća za prevenciju grada Zaprešića
2) Osobno nisam član/ica Vijeća za prevenciju grada Zaprešića, ali sam upoznat/a s njegovim radom
3) Znam za postajanje Vijeća za prevenciju grada Zaprešića, ali nisam upoznat/a s njegovim radom
4) Nisam čuo/la za postojanje Vijeća za prevenciju grada Zaprešića

9. Jesu li u posljednjih 5 godina provođena istraživanja o stanju sigurnosti građana (osim statističkih analiza policije) u Zaprešiću?

1. da
2. ne
3. ne znam

10. Na skali od 1 do 5 označite Vaše slaganje s tvrdnjama koje su tiču <u>trenutne situacije po pitanju upravljanja sigurnošću</u> u gradu Zaprešiću, pri čemu 1 označava "uopće se ne slažem", a 5 "u potpunosti se slažem".

	1	2	3	4	5
Upravljanje sigurnosti u gradu Zaprešiću temelji se na tradicionalnoj provedbi kaznenog zakona i reaktivnim policijskim strategijama.					

Upravljanje sigurnosti u Zaprešiću je zbunjujuće i nekoordinirano polje.					
U Zaprešiću postoji osoba koja je zadužena za koordinaciju svih aktera odgovornih za prevenciju kriminaliteta.					
U Zaprešiću je ostvarena dobra suradnja između policije i lokalne uprave s ciljem prevencije kriminaliteta.					
Građani imaju veliki utjecaj u donošenju odluka koje se tiču njihove sigurnosti.					
U području prevencije kriminaliteta provode se programi koji se temelje na dokazima i znanstvenoj evaluaciji.					
Odabrani političari i gradonačelnik su dovoljno kvalificirani za upravljanje sigurnosti u Zaprešiću.					
Grad Zaprešić ulaže velike napore u poboljšanje kvalitete života njegovih građana.					

Socio-demografski podaci

Molim Vas da označite podatke koji se odnose na Vas:

1. Spol:

1) muški
2) ženski

2. Dob (upišite pune godine):

_____

3. Obrazovanje (zaokružite najviši završeni stupanj):

1) završena srednja škola
2) završen preddiplomski studij
3) završen diplomski studij (bolonjski ili prema "starom" sistemu)
4) završen poslijediplomski studij (mr. sc. ili dr. sc.)

4. Na kojim poslovima trenutno radite?

1) poslovi temeljne policije
2) poslovi kriminalističke policije
3) poslovi prometne policije
4) poslovi granične policije

5. Ukupne godine staža (molim upišite pune godine):

_____

Zahvaljujem na sudjelovanju u istraživanju ☺

Prilog br. 4: Intervju s portalom Zaprešić-info

Dostupan na: http://www.zapresic-info.hr/budi-dio-istrazivanja-o-sigurnosti-grada-zapresica-razgovor-s-diplomanticom-petrom-hruskar

BUDI DIO ISTRAŽIVANJA O SIGURNOSTI GRADA ZAPREŠIĆA – RAZGOVOR S DIPLOMANTICOM PETROM HRUŠKAR

Objavljeno: 6. Srpanj 2014. | Objavio:Z.I.

Gošća najnovijeg Nedjeljnog intervjua mlada je studentica socijalne pedagogije, **Petra Hruškar**, koja punom parom radi na završnom radu koji sprema na **Edukacijsko rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu**. Simpatična diplomantica Petra podijelila je iskustvo pisanja diplomskog rada, a budući da je riječ o itekako zanimljivoj temi, donosimo vam priču.

Ono čime se ova mlada djevojka rukovodi u provedbi svog istraživanja, koja je upravo pri završetku diplomskog studija, sadržano je želji da ispita **sigurnost građana i kvalitetu života u Zaprešiću**, a ciljana skupina su građani Zaprešića, policijski službenici te predstavnicima gradske uprave. Petrina je želja da rezultatima dobije uvid u procjenu sigurnosti i kvalitete življenja te da ustvrdi postoje li određene razlike unutar anketiranih skupina.

B U D I D I O I S T R A Ž I V A NJ A

Budući da je doista riječ o zanimljivom diplomskom radu čija bi primjena mogla biti od velike koristi za daljnje projekte koji se bave spomenutom tematikom, a i kurioziteta radi jer ne svjedočimo često istraživanjima ovakve vrste, odlučili smo našim čitateljima predstaviti rad u nastajanju. Štoviše, priča je zanimljivija samim time što i vi možete postati dio istraživanja, budući da je upitnik moguće ispuniti anonimno internetskim putem, a ovo je svakako izvanredna prilika da se i vaš glas čuje. Stoga, odvojite malo vremena i spojite ugodno s korisnim.

LINK NA UPITNIK: http://limesurvey.srce.hr/38783/lang-hr

K A K O J E S V E K R E N U L O?

Kada si odlučila upisati Edukacijsko rehabilitacijski fakultet? Je li to bila želja koja se javila još za vrijeme tvog srednjoškolskog obrazovanja u Srednjoj školi Ban Josip Jelačić ili tek pred početak prijamnih ispita na fakultete?

Ne, to je bila ljubav od mjesec dana prije. [smijeh]Oduvijek sam željela raditi s ljudima pa sam se tražila; hoću li biti psiholog, profesor ili nešto u tom nizu i onda sam slučajno čula za taj studij. Zaljubila sam se i to je to.

Što je točno socijalna pedagogija? Kada govorimo o spomenutom pojmu kao znanstvenoj disciplini, imamo neku sliku, no kako bi ti opisala svoju struku?

Socijalna pedagogija je doista veliko područje. Gotovo da obuhvaća apsolutno sve i to je super za studente jer imaju mnogo toga što mogu istražiti. Često me ljudi pitaju, čak i oni koji znaju što studiram: Što to studiraš? [smijeh]

U koliko si mjeri zadovoljna odabranim studijem sada na završetku ovog dijela tvog visokog obrazovanja?

Sada na kraju pete godine nisam požalila ni u jednoj sekundi. Cijeli taj posao, cijeli koncept. Primjerice kada mi se nije dalo učiti, govorila sam samoj sebi: okej, radit ćeš posao koji voliš, idemo dalje.

Povod našem razgovoru je tvoj diplomski rad. Kako glasi naslov tvog rada?

Naslov diplomskog rada na kojemu trenutno radim glasi Urbana sigurnost u Zaprešiću.

Kako je došlo do obrade takve vrste teme? Odakle ideja da svoje petogodišnje studiranje zaokružiš radom na temu sigurnosti i to u Zaprešiću?

Željela sam spojiti teoriju s praksom budući da živim u Zaprešiću te sam odlučila napraviti nešto o gradu koji volim. Zapravo, prvo je krenulo s pitanjem straha od kriminaliteta i u razgovoru s mentoricom, došla sam do zaključka da je ta tema već obrađena, provedena su mnoga istraživanja te da je donekle zastarjela. Zatim sam odlučila osvrnuti se na istraživanje urbane sigurnosti.

Što se točno krije iza pojma urbana sigurnost? Možeš li malo pobliže objasniti pojam našim čitateljima?

Riječ je o novijem konceptu; nešto poput holističkog pristupa. Idemo spojiti građane, policiju, nevladine udruge, gradsku upravu, praktički sve što sačinjava jedan grad te napraviti individualnu prevenciju za određen grad.

Spomenula si da su već postojala istraživanja na tu temu. Kakvi su bili početni izazovu pri pripremanju materijala, odnosno teorije, zatim pitanja za upitnik, organizacija provedbe i slično?

Što se tiče moje teme, postoji malo istraživanja budući da je to noviji koncept, kao što sam spomenula, tako da u Hrvatskoj gotovo ni ne postoji nešto slično. Istina, policija ga je počela primjenjivati, ali samo se od njihove strane provodi, ne uključujući druge čimbenike. Zatim, sva literatura je na engleskom jeziku, apsolutno sve to je malo otežalo bez obzira koliko poznavali jezik. No mentorica mi mnogo olakšava što je velika prednost. Odlična osoba, u potpunosti predana svome poslu i ima veliko znanje.

Grupa ispitanika nad kojom će se provoditi upitnik su i djelatnici zaprešićke policije. Kako su reagirali kada si im se javila sa svojom pričom? Jesu li pristali na suradnju?

Javila sam se gospođi koja je zadužena za kontakte u policiji i ujedno za prevenciju, zajedno s načelnicom. Gospođa je bila oduševljena, sve je prihvatila jer imaju velike planove i žele raditi na tom području. No još uvijek čekam suglasnost MUP-a. U zaprešićkoj Policijskoj postaji su otvoreni i jako susretljivi, no oni nažalost ništa ne mogu bez odobrenja viših nadležnih instanca, tako da još uvijek čekam tu suglasnost.

Hoće li uskoro doći odobrenje budući da tebi trebaju rezultati za analizu?

[smijeh] Da, da, meni trebaju rezultati. Iskreno, ne znam. Vjerujem da hoće.

U P I T N I K – tko? što? kako? zašto?

Kako je tekla priprema i u konačnici sastavljanje upitnika? Prije same provedbe istraživanja, nekako ispadne da je taj dio sa sastavljanjem upitnika, prije bilo kakvog znanstvenog istraživanja, najteži dio?

Da, početno je bio stavljen naglasak na izradu ankete. Veliki izazov jer to nikada nismo radili. Sve je bilo u teoriji, malo u praksi jer nismo radili na tome. Spominjali smo kako bi trebala izgledati pitanja, tako da se trebalo prisjetiti cijele teorije. Bilo je teško sastaviti pitanja za građane, policiju, gradsku upravu. Što koga pitati, treba li ih pitati isto ili možda odvojiti pitanja po skupinama, tako da je na kraju sve završilo s tri ankete.[smijeh]

Dakle, posebno su odvojene ankete po skupinama koje ispituješ? Građani, policija te uprava imaju posebne upitnike?

Načelno. Sveukupno postoji pedesetak pitanja koja su podijeljena na tri skupine. Neka pitanja imaju građani, a nema policija, i obrnuto, a što se tiče upitnika za predstavnike gradske vlasti, oni imaju obje skupine pitanja.

Što očekuješ da ćeš dobiti rezultatima istraživanja?

Postoje različite serije pitanja te bih pomoću njih željela dobiti uvid u stanje stvari. Navedeni su različiti problemi koji mogu utjecati na kvalitetu življenja u gradu te ću gledati kako će koja skupina ocijeniti prioritete. Isto tako i za rješenje problema. Također me zanima pitanje odgovornosti. Postoje pitanja o sigurnosti građana i kvaliteti života građana te mi je početna hipoteza da će u tom slučaju biti prebacivanja loptice, recimo tako. Jedna skupina će prebaciti odgovornost na drugu i tako dalje, no vidjet ćemo što se donijeti rezultati nakon obrade podataka.

Koju dobnu skupinu ispituješ? Postoje li ograničenja i koliki uzorak očekuješ?

Ne, nemam točno određen uzorak, no zamišljeno je da se upitnik pusti online te da što više ljudi sudjeluje. Ideja je da na kraju od svih onih osoba koje će sudjelovati, dođem do reprezentativnog uzorka.

Vratimo se malo na početak. Kada se govori o zaštiti, pod tim pojmom spada i ekološka zaštita, kulturna zaštita, prevencija kriminaliteta, nova tehnološka postignuća kojima se pospješuje sigurnost gradova i tako dalje?

Da, sve. Isprva sam krenula samo od kriminaliteta, ali sam zatim odlučila obuhvatiti i urbanu jer su tendencije takve da se više ne koncentrira na jedno polje, nego na što više. Istraživanje doista sve to obuhvaća, primjerice izgled okoliša, je li grad čist, kako izgledaju zgrade, rad institucija, dostupnost sadržaja za mlade, obrazovanje, pristupnost invalidima, zaposlenost…

Kako su ljudi, pogotovo Zaprešićani, reagirali kada si kretala s ovom temom? Je li im to bilo super tema pa su govorili: Odlično, imam mnogo toga za reći! – ili nisu imali ideju o čemu se radi?

Ljudi još uvijek teško reagiraju na moj fakultet. [smijeh] Još se tu ne snalaze. Uglavnom, stariji ljudi su reagirali odlično. Imam osjećaj, pogotovo sada u ovoj situaciju u Hrvatskoj, da smatraju da se njihov glas ne čuje i ovo je sada prilika da se čuje.

M O G U Ć N O S T I

Budući da je riječ o doista izazovnom i zanimljivom istraživanju, uvjeren sam da su mogućnosti, nakon dobivenih rezultata, doista velike. Postoje li možda sada neki planovi da sam diplomski rad izađe iz okvira završnog rada na diplomskom studiju te da postane poligon za daljnja istraživanja ili možda provedbu projekata koji su usko vezani uz temu kojom se baviš?

Postoji mogućnost ako se ostvari suradnja s policijom o kojoj sam govorila, da nakon što diplomiram u listopadu, prezentiram rezultate Vijeću za prevenciju. Oni bi mogli napraviti projekt na temelju mog istraživanja, tako da je mnoštvo pozitivnih strana i suradnja koje se otvaraju ovim istraživanjem.

Što bi poručila čitateljima? Zašto da se pridruže sudjelovanju i ispune tvoj upitnik? Danas svi nešto očekuju pa što oni mogu očekivati zauzvrat?

Prvo mogu očekivati da će se čuti njihov glas te da će se možda nešto uspjeti napraviti. Vjerujem da je moje istraživanje prvo, barem na ovom našem području, koje daje temelj za početak razgovora i djelovanja na tu temu. Ukoliko se odazovu, moći će reći što im je na duši, što im se sviđa, a što bi željeli promijeniti. Ljudi često vjeruju da su sami, ali to nije tako. Istraživanja uvijek pokažu da nitko nije usamljen u svome mišljenju te što ih više pokaže svoje mišljenje, veća je mogućnost da će se nešto i popraviti.

Z A K LJ U Č N A R I J E Č

Kako bi opisala Zaprešić u okviru sigurnosti, infrastrukture, povezanosti, u konačnici ljudi? Tvoji privatni dojmovi? Živiš u ovome gradu od djetinjstva pa si upoznata s mnogim njegovim stranama; bile one pozitivne ili negativne.

Na ljestvici od jedan do pet, sigurno bih mu dala četiri i pol. Mislim da Zaprešić ima mnogo potencijala i grad je koji toliko toga može i želi. Bila sam u mnogim drugim gradovima i ovaj grad je doista super. Zašto ne bismo napravili još nešto bolje da se cijela kvaliteta još podigne jer sigurno postoje stvari koje nekome smetaju, treba ih istaknuti i možda se nešto promijeni. Što se tiče urednosti grada, jedan je od najčišćih gradova koje sam vidjela. Doista prekrasan grad.

Što je s mladima i sadržajem za mlade?

Kada sam bila mlađa, znam da je bilo koma, ali čini mi se da je danas puno više sadržaja negoli kada sam ja bila u srednjoj školi ili na početku studija. Primjećujem da ima dosta događaja, čega prije nije bilo. Ledena bajka, klizanje, Copacabana, koncerti. Mi smo svi živjeli za Dane Zaprešića i deseti mjesec. [smijeh] Šator i koncerti na livadi i to je bilo to. Za to su živjeli mladi, no danas je već nešto drugačije, svako malo se nešto organizira.

Kakvi su daljnji planovi? Postdiplomski ili posao?

Prvo bih išla raditi, tražit ću stručni, no ne vjerujem da će biti problem pogotovo je bih ja željela u kaznionici obaviti taj dio posla.

Prije početka intervjua, u neslužbenom razgovoru, spomenula si da si jedan dio svoje praktične nastave provela i u kaznionicama. Možeš li ukratko s našim čitateljima podijeliti svoja iskustva boravka u kaznionici i radu sa zatvorenicima?

Bila sam u Kaznionici u Lipovici – Popovači. To mi je bilo prvo iskustvo rada sa zatvorenicima. Meni je bilo prelijepo. Divno iskustvo. Imala sam priliku raditi s ljudima koji nisu teška, recimo tako, populacija. Uvijek su pristojni i susretljivi za rad. Spremali smo radionice, primjenjivali teoretski dio koji smo usvojili na Fakultetu i slično. U Lipovici imaju odlično vodstvo; upravitelj – koji je socijalni pedagog – doista radi, potiče rad i to se osjeti. Atmosfera je ugodna i među kolegama, od pravosudnih policajaca do osoblja u kuhinji.

I za kraj, što bi poručila čitateljima?

Da ispune anketu i da budu iskreni. Ja dajem obećanje da ću se iskreno potruditi to predstaviti onako kako su građani rekli jer sve kreće od slike građana. I još nešto. Bit će pitanje o policiji, ta pitanja neće dobiti policijski djelatnici, nego samo građani i doista ispunite iskreno jer to će biti dobro za njih – za obje strane.

Link na upitnik: http://limesurvey.srce.hr/38783/lang-hr

Edukacijsko rehabilitacijski fakultetMUPPetra HruškarPolicijska postaja Zaprešićsocijalna pedagogijaurbana sigurnostVijeće za prevencijuZaprešić